BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SIYASI HABER VE YORUM DERGISI-SAYI: 122-9 AGUSTOS 1977 FIYATI: 5 TL

Karanlık işler, cinayetler ve Ülkü Ocakları

29 Temmuz Cuma günü İstanbul Beyazıt'ta Bergama Oteli önünde bir Yugoslav ailenin 10 yaşındaki çocuğu öldürüldü.Polisin yaptığı açıklama otel sahibi Ahmet Pamukçu Paşagil'den Ülkücü İşçiler Derneği Aksaray Şubesine bağış toplamak isteyen ve istedikleri "teberruyu" alamayınca otele ateş açan ülkücü komandoların kurşunlarından birinin 10 yaşındaki Matarldiya Anes'in ölümüne yol açtığı yolunda.

31 Temmuz pazar günü Mecidiyeköy, Mecidiye Caddesi 50 numaralı ev kurşunlandı. Evin temizliğini yapan 50 yaşındaki Şerife Can kurşunlardan birine hedef olarak öldü. Polisin yaptığı açıklamada evin sahibi manifaturacı İsmail Uğurol'dan derneklerine "teberru" isteyen ve evini Pol-Der'e kiraya verme nedenini soran ülkücülerin, para konusunda "hayır" ve kiraya verilen ev konusunda "kime istersem ona kiralarım" yanıtını almaları üzerine evi kurşun yağmuruna tuttukları söyleniyor.

"Teberru"nun gerçek adının haraç olduğu belli. Bu iki olay ölümle sonuçlandığı için basında yer alan iki örnek. Zora baş eğen ve teberrularını düzenli ödeyen esnafın, iş yeri sahibinin sayısı, ödemeyenlerinkiyle karşılaştırılabilinir mi bilinmez.

Haruç işlerini kabadayıların yürüttüğü biliniyordu. Bu işlerin ülkücülere geçtiği yeni yeni belgeleniyor. Kabadayıların ve bu tür karanlık işler çevirenlerin payonlardan, randevu evlerinden de pay aldıkları bilinir. Bu işlerle birlikte sigara kaçakçılığı, silah kaçakçılığı, kadın ticareti işleri de şu anda eski sahiplerinde midir yoksa ülkücülerde mi bunlar da helgelenir yakın zamanda. Mesleğini seven muhabirlerin bu konuyla ilgilenmeleri gerek.

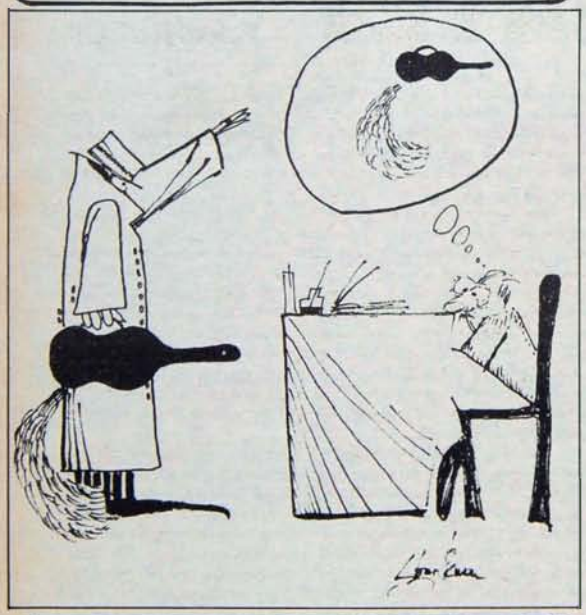

TÜRKİYE YAZARLAR SENDİKASI KİTABEVLERİNE SALDIRAN SİLAHLI ZORBALARA ENGEL OLUNMASINI İSTEDİ

Türkiye Yazarlar Sendikası yayınladığı bir bildiri ile son haftalarda kitabevlerine yapılan saldırıları kınayarak bu saldırıları düzenleyen silahlı zorbaların engellenmesini istedi. Yazarlar Sendikası yayınladığı bildiride şunları belirtti:

"Son günlerde silahlı zorbalar yeniden yazarlık mesleğinin ana damarı olan kitapla ilgili kurumları basarak yöneticilerini ölümle tehdit etmeye başlamışlardır. Faşizmin tarihsel kitap düşmanlığını bir kez daha yansıtan ve düşünce özgürlüğünü yok etmeyi amaçlayan bu tür hareketler, eski MC döneminde olduğu gibi bugün de siyasal iktidarın öldürülme olayları karşısındaki kayıtsızlığına koşut olarak sürdürülmektedir. Bu hareketler aynı zamanda, siyasal iktidarın kitlelere şirin görünmeyi amaçlayan barış çağrılarının niteliğini de ortaya koymaktadır. Sorumluları bir kez daha uyarıyoruz. Kitapevlerine musallat olan silahlı zorbaların önü kesilmelidir."

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi: Nihat SARGIN ● Genel Yayın Yönetmeni: Osman SAKALSIZ ● Yazı İşleri Müdürü: Metin ÇULHAOĞLU ● Teknik Sekreter: Bülent ARTAMLI ● YÖNETİM: Konur Sok. 15/8 Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 ● İSTANBUL BÜROSU: Piyerloti Cad. 21/1 Çemberlitaş İSTANBUL Tel: 26 35 67 ● ABONE KOŞULLARI: Yıllık: 200 TL, 6 Aylık: 100 TL ● Posta Çeki: YÜRÜYÜŞ Dergisi 100234 ● İLAN KOŞULLARI: Arka Kapak (Renkli): 15 000 TL, Arka Kapak (Siyah Beyaz): 12 000 TL, İç sayfalarda sütun santimi: 40 TL. Yayın İlanları % 50 indirimlidir. ● BASKI: Daily News Web-Ofset Tesisleri

Milliyetçi Cephe hükümeti yeniden kuruldu. Şimdi düşünmek gerek. Düşünülüyor: MC, devalüasyon mu yapacak, yoksa cinayetleri mi artıracak? Yoksa ikisini birden mi? Bu sorular ortada. Bu biçimiyle olmasa bile ortada. Bu gün faşizm tezgahlayıcılarının sonunun gelmesini bir devalüasyon zorunluğuna bağlayanlar var. Bunlar varsa, bu sorular da var. Bu soruların yanında bir de tarihsel olaylar var. Kırk altı, elli sekiz ve yetmiş devalüasyonları var. Bu devalüasyonları izleyen siyasal olaylar da biliniyor. Kırk altı seçimleri, altmışın 27 Mayıs'ı, yetmiş sonrasının 12 Mart'ı. Özellikle son iki devalüasyonu izleyen iki önemli siyasal olay ilginç. Bunlara bakıp, önemli devalüasyonlardan sonra hükümetlerin değiştiğini söylemek mümkün. Ancak bunlarabakıp büyük devalüasyonlardan sonra hükümetlerin farklı yönde değiştiğini de söylemek mümkün. Öyle ise hemen söylenecek olan şu: Devalüasyondan sonra ortaya çıkacak hükümet değişikliğinin belirli bir nitelik alacağını söylemek mümkün değil.

Devalüasyonun siyasal iktisatının ilk incelenmesinden çıkarılabilecek ilk sonuç, bu. Bu sonuçla yetinilemeyeceği açık. Bu yüzden biraz daha derine inmek gerek. İlk soru şöyle: İç ve dış sermaye çevreleri neden devalüasyon istiyorlar? Sağlam dış paralara göre Türk Lirasının değerinin düşürülmesinden beklenen yararlar neler oluyor? Burada hemen söylenmesi gerekenler var. Oldukça önemli. Yöntemsel açıdan da önemli. Sermayenin, hatta büyük sermayenin bir isteği gündeme gelince, bunu sermayenin bütün birimlerinin ve tüm sözcülerinin isteği olarak ele almamak gerek. Sermaye de birimlerin bir bütünüdür. Bu birimlerden bazılarının devalüasyona karşı olması mümkün. Çünkü sermayenin ekonomik ve siyasal kararları, her zaman ve her durumda sermayenin bütün kesitlerinin çıkarını sağlayamaz. Sorun, bu kadar basit ve görkemli olamaz. Bir karar, işçi ve emekçilerin çıkarlarının karşısında olduğu gibi, sermayenin bazı kesitlerini de rahatsız eder. Böylesi, kapitalizmin mantığının doğal sonucu. Kapitalizmde büyükler, yalnızca işçi ve emekçileri daha fazla sömürerek değil, küçükleri ya da tarihin ilerleme çizgisinin mahkum ettiği sermaye kesimlerini de ezerek büyür. Bu yüzden bugün Türkiye'de devalüasyon konusunda sermaye çevrelerinden gelen farklı sesleri böyle değerlendirmek gerek.

Bir de işin tekniği var. Burjuva iktisat kitapları, devalüasyonun bu yanı üzerinde pek ayrıntılı. Devalüasyonun teknik olarak başarılı olabilmesi için gerekli koşullara ayrılı. Devalüasyondan beklenen yararların gerçekleşmesi için ihraç olanaklarınınesnek; ithal ihtiyaçlarının vazgeçilebilir olması gerek. Burjuva iktisatına göre bir devalüasyon ancak bu koşullarda başarılı olabilir. Ancak bu koşullar olduğu zaman, devalüasyondan sonra ihracat artar; ithalat azalır ve dolayısıyla ödemeler dengesi açığı küçülür. Devalüasyondan beklenen amaç, ülkenin yıllık döviz olanaklarını genişletmek, ancak böyle gerçekleşir. Burjuva iktisat kitapları böyle yazıyor.

Emperyalizmin ekonomik kontrol merkezleri de, Türkiye sermayesinin ses çıkaran örgütleri ve profesörleri de burjuva kitaplarını biliyor. Fakat hiç ciddiye almıyor. Alsalar, Türkiye gibi gelişen bir kapitalist ekonomide devalüasyon önerisi ile ortaya çıkmamaları gerekirdi. Çünkü Türkiye'nin ihraç olanakları hiç mi hiç esnek değil. Türkiye'nin geleneksel ihraç edilebilir tarımsal ürünlerinin verimliliği, dünya piyasalarındaki fiyatlara bağlı olarak değişmiyor. Emperyalizmin devalüasyon kararı, "Tanrı" katında pek etkili olmuyor. Hava koşulları düzenliliğini bozmuyor. Ayrıca emperyalist pazarların ve bu ülkelerin, Türkiye'nin pamuk ipliği, tekstil, salça, turunçgiller gibi tarıma dayalı ihraç ürünlerine koydukları sınırlama ve ambargolar da devalüasyonla birlikte değişmiyor.

İhraç olanakları esnek değil. İthalatda ise durum daha katı. Devalüasyondan sonra dünya piyasalarındaki malların Türk Lirası cinsinden fiyatları yükseleceği için ithalatından vazgeçilebilecek olanlar var mı? Viski mi? Viski lüks sayıldığı için ithalatının kısılabileceği düşünülebilir. Ama tıpkı Anayasa gibi "kimin" için lüks? Altmış bir Anayasa'sı egemen sermaye sınıfı için lüks ilan edildi. Fakat sermayedarların bu kadar kolay para kazandıkları Türkiye' de, sermaye sınıfı için, viskinin lüks olduğunu ilan etmek mümkün değil. Bunlar için fiyatı ne olursa olsun viski bir "ihtiyaç". Üstelik gösteriş için zorla, suratları buruşa buruşa alışılan bir ihtiyaç. Üstelik, kısılsa ne olur? Beş milyar dolan aşan bir ithalat hacmi içinde kısılsa ne olur, kısılmasa ne olur? Bugün ithalat hacminin büyük bir bölümü, montajcı bir nitelik taşıyan büyük işletmelerin yıllık ham madde ve malzemesini sağlamak için kullanılıyor.

Ve burada durmak gerekiyor. Bugün devalüasyonun sözde gerekçesi döviz olanaklarını geliştirmek oluyor. Döviz olanaklarını geliştirmek, büyük

DEVALÜASYON VE CİNAYET

Yalçın KÜÇÜK

İşletmelerin ham madde ve malzeme ihtiyacını kesintisiz sağlamaya dayandırılıyor. Renault'un, Murat'ın, Anadol'un ve diğerlerinin malzemesini kesintisiz olarak sağlamak için döviz olanaklarının kesintisiz olması gerekli.Bunun için de devalüasyon gerekli. Ama devalüasyon yapılınca, ithalat azalacak. Hangi ithalat? Renault'un, Murat'ın, Anadol'un ithalatı. Mantık, bu. Sözde devalüasyon mantığı bu: "Montajcı büyük işletmelerin ithalatını kesintisiz sağlayabilmek için, montajcı büyük işletmelerin ithalatını kısmak gerek." Buna mantık demek mümkün değil.

Peki, buna mantık denemezse, devalüasyon isteyen emperyalizme ve büyük sermayeye mantıksız mı denilecek? Hekesin ve her sınıfın "kendine göre" bir mantığı olduğundan hiç kuşku duymamak gerek. İş, burjuva iktisat kitaplarını ve sermayenin profesörlerinin "ince" açıklamalarını bir kenara bırakıp, bu mantığı bulmak. Söylenebilecek olan şöyle: Her kapitalist ekonomi, bir çuval içine sığdırılmış kap kaçağa benzetilebilir. Kazan, tencere, bakır, porselen, kalaylı, kalaysız, plastik, melamin, hepsi bir çuvalın içinde. İrili, ufaklı, yuvarlak, köşeli, bir çuvalın içinde. Çuvalın içi dolu, eğri büğrü duruyor. Devrildi, devrilecek. Belli zaman aralığında bu çuvalın içindekileri iyice yerleştirmek, şöyle bir silkelemek gerekiyor. Bir an için de olsa çuvalı doldurmayı bir yana bırakıp çuvalı sarsmak gerekiyor. İşte devalüasyon bunun için isteniyor, bunun için yapılıyor. Kırk altıda, elli sekizde, yetmişde devalüasyon ile birlikte "istikrar tedbirlerinin" uygulamaya konması, devalüasyon kelimesinin hep "istikrar" kelimesiyle birlikte telaffuz edilmesi, bu yüzden oluyor. Emperyalizmin Uluslararası Para Fonu, Türkiye'nin büyük tekelleri devalüasyonu bu yüzden istiyor. Uluslararası Para Fonu, burjuva iktisat teorisindeki devalüasyon gerekçelerinin inandırıcı olmadığını bildiği için, devalüasyon yaparsanız ve devalüasyonla birlikte istikrar tedbirlerini alırsanız, kredi musluklarını açarız, diyor. Hepsi, bu.

İçindekilerle birlikte ve kapitalizmin düzenleme aracı devalüasyonla, çuval sarsılacak. Şangır şungur. Çuvalın içindekilerden zayıf ve dayanıksız olanlar, kırılacak ya da eğilecek. Sağlam ve büyük olanlar, daha iyi yerleşecek. Küçükler, ya ezilecek, ya da çuvalın içinde ve büyüklerin boşluğunda kendisine bir süre daha yer bulacak. Devalüasyonla böyle bir yerleşme veya istikrar sağlanacak. Kendi içinde kırıcı ve zahmetli bir istikrar. Kendi içinde kırıcı ve zahmetli bir istikrar olduğu için her iktidarı rahatsız edici bir operasyon. Buyüzden her iktidar böyle bir istikrara, mecbur kalmadıkça razı olmaz. Kuruluşu zayıf ise, mümkün olduğu ölçüde ertelemeye çalışır. Kuruluşu kuvvetli olsa bile bir seçimden hemen sonraya, bir diğer seçimden oldukça uzak bir zamana sığdırmaya çalışır. Elli yediden sonra elli sekiz; altmış dokuzdan sonra yetmiş devalüasyonları yapıldı. Fakat yeni ve uzak bir seçime ulaşamadan yapan hükümetler değişti.

Kendi içinde kırıcı ve zahmetli bir istikrar tedbiri olan devalüasyonun kendi dışında etkileri olmayacağını düşünmek mümkün değil. Mutlak, işçiler, emekçiler ve hatta orta sermaye kesimleri için etkileri var. Şimdi Türkiye'de, gösterildiği kadar olmasa bile, küçük ve orta tasarruf sahipleri de tahvil alarak büyük işletmelere borç vermeye başladı. Devalüasyonla birlikte iç fiyatlar hızla yükseleceği için devalüasyon tahvil sahiplerinin aleyhine; tahvil çıkaran büyük işletmelerin lehine. Çünkü tekeller, aldıkları borçları, değeri düşürülmüş para ile ödeme olanağına kavuşuyor. Buna ek olarak ithalatçı olmayan ve büyük sermaye ile bütünleşmemiş ticaret kesimi de devalüasyondan kaybediyor. Fiyatların yükselmesiyle iç ticaret hacmi, bir süre, daralacağı için.

Ama her türlü stokçular, devalüasyondan büyük kazançlar elde ediyor. Stokçuluk önce alıp daha sonra yüksek fiyatla satmak demek. Bugün Türkiye'de asıl stokçuluğu büyük sanayiciler yapıyor. Son yıllarda ekonomi, normal olarak çalıştığından çok daha yüksek bir stokla iş görüyor. Şimdi de büyük sanayi, kendi satış ve depo kuruluşları ile önemli stoklara sahip. Ayrıca yetmiş yazında yaşandı. Yetmiş yazında bir yandan büyük sanayiciler, kendi sarı sendikacıları aracılığıyla işçileri grevlere iterken, grevlerin ortaya çıkması için normal olarak olduklarından daha uzlaşmaz bir tutuma girerken, bir yandan da, ilerici sendikaları katletmek için yasa tasarıları hazırladılar. Bu son girişime, Türkiye işçi sınıfı, kendi siyasal örgütü olan Türkiye İşçi Partisi'nin örgütleyici şemsiyesi altında Haziran Direnişi ile karşılık verdi. Sonucu biliniyor.

Bugün stokçuluk yüksek. Ürün fakat daha çok ithal malı ham madde ve yarı mamul türünde. Ancak bugün stokçuluğu daha geniş anlamak gerekiyor. Bugünkü toplu sözleşme ve katsayı düzeninde işgücünün alımını da buraya sokmak mümkün. Kamu emekçileri için katsayının artılışı daha düzensiz. İşçiler için toplu sözleşme iki yılda bir yapılıyor. Çoğu yapıldı. Bir bölümü grevlere dönüştü. Seçim öncesinin seçim ekonomisinde yapılan toplu sözleşmelerde, kamukesiminden başlayarak MSP ve AP kanatları, işçilerden gelen talepleri olduğu gibi bazan da daha "cömert" olarak karşılama eğilimi gösterdiler. Şimdi seçimler bitti. Bunları geri alma planları var. Mevcut ve bağlanmış ya da bağlanacak ücretleri düşürmek mümkün değil. Fakat fiyatları yükseltmek mümkün. Bir şokla ve hızlı olarak yükseltmek mümkün. Devalüasyon bunu sağlayabilecek.

Yapılırsa ve sağlarsa ne olacak? MC hükümeti otomatik olarak düşecek mi? Politikada otomatik bir mekanizmaya güvenmek körlük demek. İşçi sınıfının politik tarihinde bu körlüğün bir de adı var: Ekonomizm. Ekonomizm, bir politik körlük olmasının yanında, işçi sınıfının siyasal hareketinin başını çektiği bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesine ihanet demek. Bu ihanetin kurbanları çok. Örgütlü politik mücadele olmadan hiç bir yere varılamayacağını anlamak istemeyenler bugün de çok. Son seçimlere Türkiye tarihinin en yüksek fiyat hareketleri ve yoğun bir cinayet dalgası içinde girdi. Girdi de ne oldu? Fiyat artışları ve cinayetler "politize" edilmediği ve edilmek istenmediği için seçimlerden sonra MC yeniden kuruldu. Fiyat artışları ile cinayetlerin ekonomik ve sınıfsal nedenleri, geniş işçi ve emekçi yığınlara anlatılamadığı için, özellikle anlatılmak istenmediği için olan oldu. Bunları anlatan, bunların sınıfsal temellerini ortayakoyan Türkiye işçi sınıfının siyasal örgütünün sesinin geniş işçi ve emekçi yığınlara ulaşmasını önlemek için el birliğiyle gayret edildi.MC yeniden kuruldu.

Politik mücadele: MC sömürü ve zulmüne son vermenin tek yolu. Tüm mücadelede, ekonomik mücadele de dahil tek yol, politik mücadele. Bir örnek: Grevlerin işçi sınıfının mücadele bilinç ve kararlılığını artırdığında kuşku yok. Grevlerin, işçi sınıfının ekonomik taleplerini gerçekleştirmesinin en etkin yolu olduğunda da kuşku yok. Ancak bugün artık her grevin, işçi sınıfının faşizme karşı ve sosyalizm yolundaki mücadele bilinç ve kararlılığını artıracağını söylemek mümkün mü? Kesinlikle mümkün değil. Bugün ancak grevler, yaygın bir politik mücadele aracı; grevdeki iş yerleri, mücadele bilinç ve kararlılığının artırıldığı işçi sınıfı biliminin verildiği bir "okul" haline getirildiği sürece, gerçek anlamda "ilerici" bir nitelik kazanabiliyor. Grevdeki işçileri, bu tür okullardan uzak tutmak ve sendika bürokrasisi ile patronlar arasındaki pazarlığın uzak bir seyircisi haline getirmekle yapılması gerekenler yapılmış olmuyor.

Bir söz var. Bir filozofa ait. "Bir insanı, büyü ile öldürebilirsiniz" diye başlıyor. Şöyle devam ediyor: "Eğer kahvesine arsenik koyarsanız". Bugün artık tarihin binlerce kez mahkum ettiği büyülü "kuramlar" ile faşizme karşı mücadele etmek, sosyalizm yolunda ilerlemek mümkün değil. Faşizme karşı mücadelenin, sosyalizm yolundaki engelleri kaldırma mücadelesinin arseniği, kesinlikle, politik mücadele. Eğer bu yapılmazsa, yapılacak bir devalüasyondan sonra MC hükümetinin ömrünün uzamasıyla ve cinayetlerin yoğunlaşmasıyla karşılaşılırsa şaşmamak gerek. Çünkü devalüasyondan sonra çuvalın içindekilerin iyice yerleşmesi için, bu yerleşmenin sarsıntısını unutturmak için zamana ve daha yoğun cinayetlere gerek olabilir.

İKİNCİ MC SALDIRISINI YOĞUNLAŞTIRIYOR

Ve ikinci MC güvenoyu aldı.

Geçtiğimiz haftanın ilk günü Millet Meclisinde yapılan güveoylaması sonucunda cephenin sağladığı oy farkı on..,

Cephenin üç ortağına bağlı milletvekilleriyle bir bağımsızın toplam 229 oyuna karşılık, CHP'nin 214, CGP'nin 2, DP'nin 1 ve iki bağımsız üyenin "red" oyları 219'a çıkabildi.

Geçtiğimiz Pazartesi günü, sonucu önceden kestirilebilen hatta bilinen bir oylama yapıldı.

Gerçi bir kısım çevreler, AP içinden gelen Orhan Alp sesiyle bu parti yapısında "vicdani" bir kaynaşma olduğu görüşündeydiler ama pazartesi günü ortaya çıkan sonuç çok açık oldu...

AP,MSP ve MHP, 5 Haziran öncesindeki dördüncü ortaklarının seçim sonrası eriyen varlığına gereksinme duymadan üçlü bir gerici ittifak çemberi oluşturmayı başardılar.

Böylece Türkiye, geçmiş 26,5 aylık dönemde örneğini gördüğü gerici sermaye ittifakının, uzantısı bir bileşimin pençesine tekrar girdi.

MHP'LEŞEN AP...

Cephenin oluşturulması hiç de sanıldığı kadar güç olmadı. Seçimlerden daha da MHP'leşen bir yapıyla çıkan AP ile MHP arasındaki köprülerin kurulması güç olmadı. Geriye bir MSP kalıyordu. MSP'nin ilk bakışta kabuledilemeyecek ölçüde gibi görünen istekleri politik salvolarla belli bir sınırda tutuldu ve ortaya gizli-açık protokollarla çerçevelenen bir ortaklık çıktı.

İkinci MC'nin oluşturulmasıyla birlikte AP içinde meydana gelen dalgalanmaların anatomisi iyi yapılamadığı için bir süre "acaba mı" soruları yükseldiyse de, daha sonra gözlenen yatışma gösterdi ki, AP'deki kaynaşmanın temeli, parti içindeki MHP'lilerin bakanlık sandalyelerine yönelen istahalarının ses vermesiydi.

Gerçi görünürde AP'nin 15, MSP'nin 8, MHP'nin de 5 bakanlık sandalyesi aldıkları görünüyordu ama AP'li bir Saadettin Bilgiç, bir Ali Şevki Erek, bir Önül Şakar'ın MHP'lilerden geri kalan yanı yoktu. Bunlar tescilli MHP'lilerdi...

Bunların yanı sıra AP içindeki MHP'liler biraz daha bakanlık sandalyesi koparamaz mıydılar? Gürültünün büyükçe bir kesimi bu temelden ileri geliyordu.

KAMRAN İNAN DİYE BİR OLAY

Kamran İnan'ın ne yaptığını bilmez zig-zag'ları ise AP grubunun yaptığı son toplantıda çözüme vardırılmıştı.

CHP Genel başkanı Bülent Ecevit, İnan'ın belirsiz durumunun Anayasa'ya aykırılığını basın toplantısıyla açıklamağa çalışırken AP grubunda iş çoktan olacağına vardırılmıştı.

Demirel, İnan'ı, grup kararıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı koltuğuna oturtmayı başarıyordu...

Böylece Kamran İnan'ın sadece hikmeti kendinden menkul liderlik iddialarını adeta burnu yere sürtülürcesine eritiliyordu...

İkinci cephe iktidarının AP yönünden karşılaştığı engeller sadece böylesine eften püften ölçülerde kalıyordu.

PROGRAMLAR...

Acaba cephenin hazırladığı programa meclis ve senato genel kurullarında etkili bir muhalefet yapılır da, sonuç değişebilir miydi?

Ekonomik temel olarak cephe programından farklı olmayan bir hükümet programıyla kendini kamu oyu önünde bağlayan bir CHP'nin programa karşı ileri sürebileceği eleştiriler elbette sınırlı ölçülerde kalmaya mahkumdu. Nitekim cephe programının Millet Meclisi ve senato genel kurullarında görüşülmesi sırasında CHP yönünden elle tutulur bir eleştiri gelmemesi, gelememesi bu olguyu kanıtlıyordu.

İşin daha kötüsü CHP sözcüleri, cep-

"ŞİMDİ SIRASI DEĞİL" VE CHP

İkinci MC'nin kurulması ve güvenoyu almasıyla birlikte CHP'de gelişmeler su yüzüne çıktı.

Bunu bir anlamda doğal karşılamak gerekmektedir.

CHP, 5 Haziran seçimlerinden çok önemli bir kazanımla çıkmıştır. İktidarın eşiğine dayanan 214'lük bir milletvekili çoğunluğu ile sayısal yönden millet meclisinde ağırlığını duyururken, senatoda da AP'yi yıllardan sonra azınlığa düşürmüştür.

Ama CHP iktidar olamamıştır.

Bu olgunun örgüt yapısında ve grup üzerinde bir "şok" etkisi yaratması beklenilmeliydi ve görünen durumda beklenilen olmuştur.

ECEVİT VE PARLAMENTERLER

Geçtiğimiz haftanın başından itibaren CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit ile CHP'li parlamenterlerin gruplar halinde yaptıkları görüşmelerde, seçim değerlendirmelerinden CHP merkez yönetimine kadar uzanan eleştiriler yapılmıştır.

Ecevit'in görüşmelerin ikinci günü içinde Deniz Baykal'ın bulunduğu grupla konuşması sırasında Baykal, Ecevit'ten olağanüstü kurultay için çağrı yapması önerisinde bulunmuştur. Baykal'a göre, ortaya çıkan sonuçta CHP Genel Yönetim Kurulunun payı ve sorumluluğu vardır. CHP'nin izleyeceği yeni muhalefet stratejisinin sağlıklı ve etkili bir raya oturtulması için yeni bir soluğa ve yeni bir yönetici kadroya gerek vardır.

OLAĞANÜSTÜ KURULTAY

Bu dunımda Baykal, genel yönetimin değişmesi için bir olağanüstü kurultayın gerekli olduğunu bildirmiştir. Olağanüstü kurultayın toplanabilmesi için tüzükte iki yol belirlenmiştir. İlki genel başkanın çağrıda bulunması ikincisi ise imza yolu. Baykal ikinci yolun kendileri tarafından denenmeyeceğini ilk yol için de genel başkanın harekete geçmesini istemiştir.

Ecevit'in Baykal'ın bu önerisi karşısında nasıl bir tutum izleyeceği merak edilirken CHP Genel Başkanı aynı gün bir açıklama yapmak gereğini duymuştur.

Acaba Ecevit niçin aynı gün bu zorunluluğu duymuştur?

Bunun nedeni tek olsa gerektir. Ecevit daha sonraki günlerde yapacağı görüşmelerde bu konunun ağırlıklı bir biçimde huzuruna getirilmesini önlemek istemiştir.

Bunun yanısıra önemli bir şok yaşayan örgütte, Baykal önerisinin yer etmesi ve oluşması tehlikesinin olası gelişkenliği de dondurulmak istenmiştir.

Ancak ne yönden bakılırsa bakılsın, olağanüstü kurultaya gidilmesi önerisi haftanın olayı olmuştur. Gerek CHP'li parlamenterler üzerinde gerekse örgütte konuşulan konu başlıbaşına bu olmuştur...

NİÇİN'LER,NEDEN'LER!..

Nitekim Baykal'ı izleyen görüşmelerde parlamenterler sık sık Ecevit'e genel yönetimden duydukları rahatsızlığı dile getirmekten kaçınmamışlardır.

Aslında bu konuda beliren tepkilerin doğal bir temeli de vardır.

– İktidar olunamamıştır. Niçin?

Neden?

CHP Genel Başkanının 23. kurultayda söylediği sözler belleklerdedir. Ne demiştir Ecevit?

– Halk bizi iktidara getirecektir. Eğer iktidara gelemezsek bunun hatası bize ait olacaktır...

Seçim konuşmaları sırasında Ecevit tarafından sık sık yinelenen bu sözler, CHP'liler tarafından tüm tazeliğiyle hatırlanmaktadır.

Bu durumda "hatalı"nın, ya da "hatalıların" aranması, bulunması da doğal olmayacak mıdır?

Baykal ve arkadaşları bu konuda şunu söylemektedirler:

– Bu hatada Genel Başkanın payı yoktur. Genel Başkanın çevresini oluşturan yönetici kadro bu sorumluluğun gerçek sahibidir.

Bu görüşler bir oranda taktiksel centilmenlik de kokuyor olsa pratik yönden ortada gerçekten çözülmesi gereken bir düğüm vardır. Ve bu düğümün örgütte belirli bir rahatsızlık yarattığı da gerçektir.

ECEVİT KİMDEN YANA?

Bu durum önünde CHP Genel Yönetimi Baykal'a karşı şu silaha sarılmakta gecikmemiştir geçtiğimiz hafta:

– Bu bize değil, temelde Ecevit'e yönelen ve onu karşı alan bir harekâtın kıpırtısıdır.

Bu savunma hatta saldırı CHP'de iki yıldır sürdürülmektedir. Ecevit'i bir anlamda ipotek altına alma amacına dayalı saldırıda CHP Genel Başkanı merkez yönetiminde rahatlık verici tutum ve davranışlar izlemekten kaçınmamıştır.

Son kurultayda da, ağırlığını Eyüboğlu-Topuz şeklinde simgelenen yana koyması bir olgudur.

Gerçi Ecevit bunu ısrarla reddetmektedir ama reddetmesi, inandırıcılığına yara açması bakımından da kendisi adına talihsizlik olmaktadır.

Geçtiğimiz hafta gruplardan birinde bir parlamenter bu konuyu Ecevit'e hatırlatmıştır.

Ecevit gene reddetmiştir. "Hayır demiştir, ben tarafsızım!.." Ancak karşı taraftan aldığı cevap açıkça "hayır" ol-

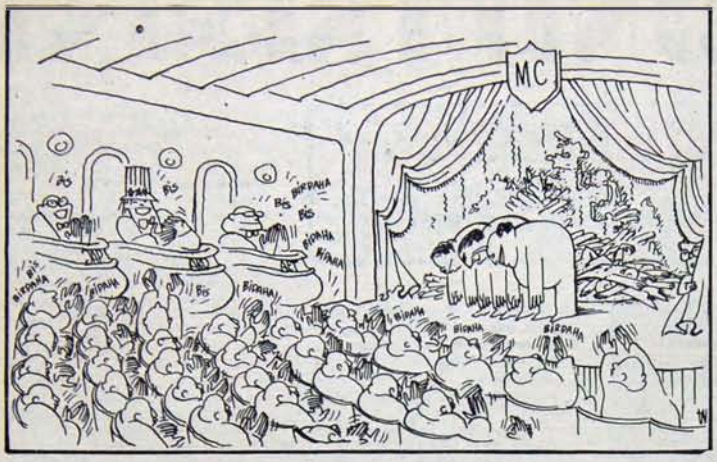

heyi eleştirmek için cepheci propaganda ve ilkelere sarıldılar. Bu arada cephe liderlerinin seçim kampanyaları boyunca birbirleri hakkında söyledikleri sözleri tekrarlayarak cephecileri birbirlerine düşürmeyi denediler.

Oysa bu "eleştiri"ler yapıldıkça cepheci ortaklar rahatladılar hatta yer yer sevinçlerini saklama lüzumunu dahi duymadılar.

CIIP eliştirilerine topluca cevap veren Demirel'e göre, seçim meydanlarında söylenenler "kan davası" mı yapılacaktı?..

Cepheden CHP'ye bakış rahatlığı temelde, CHP'nin giderek sağa çekilmesi olgusunun sermayede yarattığı güven pekişmesinden ileri gelmekteydi. CHP'yi, oy varlığının dayandığı demokratik toplumsal muhalefetden yalıtarak parlamento içine hapsetmeğe dayanan büyük sermaye stratejisi ilk ürününü ikinci MC ile almış bulunmaktadır.

İkinci MC çok yaygın bir deyimle acaba "iç ve dış konjonktürün" gösterdiği bugünkü koşullarda uzunca bir süre dayanabilecek midir? Edilgen bir bekleyiş ve pasifizmden kaynaklanan bu soru, CHP yönünden aslında Cepheye karşı izlenecek politikanın çerçevesi olmaya adaydır.

Nitekim "iç ve dış konjonktür"ün çıkmazları gösterilerek CHP'yi o konumda tutmağa yönelik bir propaganda CHP merkez yönetiminden hızla kaynaklanmaktadır.

CHP'nin cepheye karşı muhalefetini önemli ölçüde dar boğazlara sokulmağa çalışıldığı gözlenmektedir.

SAĞ MEVZİLER..

Cephe ne yapacaktır?

Büyük sermaye ve gerici müttefikleri, ikinci cephe harekatıyla, sınıfsal çelişki ve çatışkıları daha da sağ plotformlarda sürdürme zorunluluklarını göstermişlerdir. Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik ve toplumsal koşullar, burjuvazinin bunalım veçıkmazlarını daha da derinleştirmekte, bunun sonucu burjuvazi sınıf mücadelesini sağ çekilişte kenetlenerek sürdürme zorunluluğunu duymuştur.

Bu arada faşizme kitle tabanı edinmede propaganda ve girişimlere de hız verilmektedir.

Devlet aygıtı dün olduğu gibi bugün de, tam bir cephe kuşatması içine alınmış, kaynaklar ve olanaklar tamamen cephe tahkimatına sunulmuştur. Bu arada özellikle MHP yönünden kaynaklanan "barış" çağrıları sistemli bir biçimde yoğunlaştırılmaktadır.

Tabanda cepheci silahlı çeteler araç ve gereçlendirilirken, yaygınlaştırılması yolunda finanse edilmektedir.

Propaganda düzeyinde "barış" şaşırtmacası TRT dahil tüm basın-yayın organlarıyla yayılırken, temelde olanca azgınlıkta bir savaşın tüm unsurları beslenmektedir.

Cepheci ortakların gözle görünür biçimde "cephe" sözcüğünden kaçınmaları ve alışılmışın ötesinde "kardeşlik" sahtekarlığına sarılmaları boşuna değildir.

DGM'LER GÜNDEME GELİYOR

Nitekim cephenin büyük başı geçtiğimiz haftanın sonunda tekrar Devlet Güvenlik Mahkemeleri silahına sarılmakta gecikmemiştir.

DGM yasa tasarısının bir an önce meclislere sevkedileceği resmi ağızlardan tekrarlanmıştır.

Bu olgunun ayrıca CHP'ye yönelik bir manevra niteliğinde olduğu da kuşkusuzdur.

DGM yasa tasarısının hazırlanıp meclislere sevkedildiğinde CHP'nin tutumu ne olacaktır?

Cephe, bu yolla CHP içinde bir yarma harekatına girişmeyi denemektedir.

DGM'lerin, sermaye yönünden işçi sınıfının ve demokrasinin bağrına yönelik silah olma niteliğinden öte bu yanıyla da politik taarruz silahı olduğu unutulmamalıdır.

DGM'lere direnmesi doğal olan bir CHP, bu saldırıyla "kardeşlik" ve "barış" düşmanı mı ilan edilecektir?

Hemen bunun yanı başında DGM'lere karşı doğal olarak engelleme yapacak olan CHP, meclis çalışmalarını kilitlemekle mi suçlanacaktır?..

Süleyman Demirel'in, geçtiğimiz hafta Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk ile görüştükten sonra DGM'ler konusuna dönmesi sebepsiz olmasa gerektir.

MECLİS KİLİTLENİRSE

Mevcut durumda Millet Meclisi çalışamamaktadır. Çünkü meclis Başkanını seçememektedir. Bu, Demirel'in tam arzu ettiği durumdur. Millet Meclisi bu yolla ne yasama ne denetim işlevi sürdüremeyecek böylece TBMM'nin birleşik toplantısı yapması olanaksızlaşacaktır. TBMM'nin birleşik toplantı yapamamasının Demirel yönünden özel bir önemi de vardır. Zira ilk birleşik toplantıda Demirel'i yüce divana sürükleyecek bir komisyonun oluşturulması "teorik olarak" olanak dahilindedir.

Demirel yönünden en arzu edilen durum meclislerin Kasım ayına kadar tatile girmesidir. Böylece cephenin bildiği gibi at oynatacağı kıymetli 2,5 ay kazanılmış olacaktır.

Cephe başının meclis başkanlığı için ileri sürdüğü kayıt şuna dayanmaktadır "Biz üç ortak olarak 229'a dayanıyoruz. Çoğunluk bizde olduğuna göre başkan da bizden olacaktır!.."

Aslında kendisinin de inanmadığı bu mazeretin temelinde meclisi düğümlemek düşüncesinin kendi açısından taşıdığı pratik önemler vardır.

BİR GÜN SEÇİLİRSE...

Ama bir gün meclisin başkanını seçmesi zorunluluk olacaktır. O zaman AP, başkanlığı ikinci ortağı MSP'ye mi ikram edecektir? Çünkü MSP bu konuda direnmektedir. Bu noktada devreye yeni yeni pazarlıklar, yeni yeni ödün alış verişleri girecektir. Bu tahtaravalli, anlaşmazlık sınırına gelir de dayanırsa başkanın CHP'den de çıkması olasılık olabilecektir. Şöyle ya da böyle meclis başkanlığı sorunu bir gün çözülünce, boşa geçen aylar Demirel'in kâr hanesine işlenecek ama meclisin çalışabilirliği de ortaya çıkacaktır.

O zaman ne olacaktır?

Demirel'in bugünden tezgahladığı düğümlendirme operasyonuna girişilecektir.

ÇÖKERTİLENE KADAR

DGM'ye karşı CHP'de gedik açarsa bu faşizm adına önemli bir kazanım olacaktır. Yok eğer CHP, DGM'ye karşı etkili bir şekilde direnirse o zaman CHP'yi "parlamenter demokrasiye" inançsızlıkla suçlayacak, her çeşit malzeme saldırıyla demokrasiyi tahrip harekatına daha da hız verecektir. Demirel'in, demokrasinin şekli esaslarından bile günden güne uzaklaştığı artık çok ortadadır.

Suçlulukla pekişen bir cepheci ortaklığın her yeni gün yeni suçluluklara yönelmesi şaşırtıcı olması gerektir.

Türkiye'yi güç ve çetin günlerin beklediği ne kadar gerçekse demokratik güçlerin işçi sınıfının örgütlü mücadele önderliğinde güçlükleri aşacak güç ve potansiyelde oldukları da o kadar gerçektir.

İşbirlikçi, geri, demokrasi düşmanı cepheler çökertilecektir...

muştur. Dahası, aynı grupta bir başka parlamenter de, kendisinden önceki arkadaşının fikirlerine katıldığını yinelemiştir.

TORTULAR VE YOLLAR...

Ecevit görüşmelerini geçtiğimiz haftanın sonunda bitirmiştir.

Şimdi 300'e yakın kişinin zihninde yarattığı tortular vardır. Şu gizlenemeyecek bir gerçektir ki, şöyle ya da böyle Genel Yönetim Kurulu yapısında zevahiri kurtaracak bir operasyonun zorunluluğu...

Aslında Ecevit'in mevcut Yönetim Kurulundan pek memnun olduğu bilinmektedir. Ama bir de madalyonun öbür yüzü vardır.

Tam bu yol ağzında CHP'li basında Baykal harekâtının "MC'nin işine gelici bir zaman ve ortama dayandığı" yolundaki eğilim ve işaretler ilginçtir.

ŞİMDİ SIRASI DEĞİL

Ve CHP'nin kadim tılsımı gene yürürlüğe konmuştur:

– Şimdi sırası değil!..

1973 seçimlerini izleyen dönemde CHP'nin sağa çekilişi gözlenirken gene aynı şey söylenmiştir: Sırası değil!...

– Niçin?

– Canım iktidara geliyoruz.

Birinci MC kurulmuştur. CHP'de yanlış politikalar gözlenmektedir.

– Şimdi sırası değil!..

– Niçin?

– Söylediklerimiz doğru olmakla beraber, iktidara geliyoruz işte...

Seçim öncesi döneme gelinmiştir. CHP'ye, "eğer razı olmazsan erken seçime, normal zamanında seçimler tehlikede" tehditi yapılmıştır ve CHP "evet" demiştir. Bu eleştirilmiştir. CHP'den gene aynı ses yükselmiştir:

– Şimdi sırası değil...

Örgütün kulağında çınlayan tek ses budur.

Ve bu kez aynı şey usandırıcı bir biçimde tekrar edilmekterir.

Aslında sorulması gereken bir soru vardır:

– Bu yönetim mi CHP'yi bugüne getirmiştir, Baykal mı?

Deniz Baykal ve arkadaşlarının dünya görüşü olarak "sol" anlayış olarak CHP' nin mevcut yöneticilerinden çok önemli farklar taşıdığını ileri sürmek herhalde mümkün olmasa gerektir.

Bu farksızlığın farkında olan CHP Genel Başkanı da her fırsatta şu soruyu sormaktadır:

– Partide ideolojik farklılaşma var mıdır? Yoksa, olağanüstü kurultay da gereksizdir, yönetim kademelerinde çatallaşma da...

Bu yaklaşım, Ecevit'in önümüzdeki dönemde esaslı değişiklikler düşünmediğini ortaya koymaktadır.

CHP'den gelen izlenimlere göre, Ecevit'in parti içinde öteden beri kontrolü altında tuttuğu "daha sol" olarak bilinen unsurlarla önemli bir dirsek teması mevcuttur.

Baykal harekâtına karşı Ecevit'in ileri süreceği yedek güç budur.

ZORUNLULUK OLURSA

Ancak herşeye rağmen genel yönetim kurulunda bir değişiklik yapılması zorunluluğu kendisini çok hissetirirse?..

Ecevit bunun hesabını çok dar bir çerçevede düşünüyor olmalıdır.

Son iki yıldır klikler dışında kalmayı başaran bir Necdet Uğur'un genel sekreterliğe getirilmesi belli bir tampon görevi görür mü? Bunun yanı sıra şimşekleri üzerine çokça çeken bir Ali Topuz' un yönetimden uzaklaştırılması eleştirileri bir süre için de olsa yatıştırır mı?..

Ecevit görünüre bakılırsa bu soruları kendi içinde örgüt başkanlarıyla yapacağı toplantıdan sonra çözecektir. İl başkanlarından oluşan küçük kurultayın toplanması olasılığı vardır. Bu hafta içinde yapılması beklenen toplantı, parlamenter yoluyla gelen şikayet ve eleştirilerin örgütteki uzantı yapısını verecektir.

Genel hatları itibariyle CHP'ye bakıldığında, büyük sermayenin bu partiyi olanca gücüyle mevcut konumundan da daha sağa çekmeye çalıştığı ve o noktalarda iç dalgalanmaya uğratmakta yarar gördüğü gözlenmektedir.

Doğrusu bu ya, "şimdi sırası değil", ilerici endişelerden çok böylesine gerici hesap ve planlarla ilgili olsa gerektir...

İŞÇİ SINIFI SESİNİ

ÇEŞITLI IŞKOLLARINDA 46 BIN IŞÇI GREV YAPIYOR

• GREVDEKİ 80 İŞYERİNİN 48'İ DİSK'E, 21 İŞYERİ TÜRK-İŞ'E VE 11 İŞYERİ DE BAĞIMSIZ SENDİKALARA BAĞLI

• GREVLERİN EN YAYGIN OLDUĞU MADENİ EŞYA SANAYİİNDE ÇEŞİTLİ SENDİKALARA BAĞLI 36 BİN İŞÇİ GREVDE.

YÜRÜYÜŞ İSTANBUL BÜROSU

İkinci MC hükümetinin kurulduğu şu günlerde Türkiye'de çeşitli işkollarına bağlı 45 bin 735 işçinin grevde olduğu öğrenildi. Grevdeki işçiler arasında çoğunluğu, madeni eşya sanayi işyerlerinde çalışan işçiler oluşturuyor. Grevdeki toplam 80 kadar işyerinden 48'i DİSK'e 21'i ise Türk-İş'e bağlı sendikalara bağlı işyerleri. Grevde bulunan 11 işyerinde ise bağımsız sendikalar hakim durumda.

Yapılan incelemeye göre grevlerin en fazla yaygınlaştığı işkolu madeni eşya sanayi. Bu işkolunda yüzde 90'ı DİSK'e bağlı olmak üzere toplam 36 bin 850 işçi grevde bulunuyor. Madeni eşya işkolunda grevde bulunan özellikle DİSK'e bağlı işçiler Madeni Eşya Sanayicileri Sendikası (MESS) ile olan anlaşmazlıklar nedeniyle grevlerini sürdürüyorlar. Bu işyerinden bir bölümü iki ayını doldurduğu halde birçok işyerinde bir yılı aşkın sürüp giden grevler de bulunuyor. DİSK'e bağlı Petrol ve Kimya İşçileri Sendikası'nın Sakarya'da 4 benzin istasyonunda giriştiği grev 660 günü geçmiş durumda. Yine aynı sendikanın Türkay Kibrit Fabrikasında 560 gün önce başlattığı grev de sürüyor. DİSK'e bağlı TEKSTİL Sendikasının İstanbul Bayrak Fabrikasındaki grevi 510. gününü, Türk-İş'e bağlı TEKSİF Sendikasının Yünteksteki yürüttüğü grev ise 575. günlerini doldurdular.

DİĞER İŞKOLLARINDA...

Türk-İş'e bağlı Türkiye Gazeteciler Sendikasının (TGS) Ankara'da Zafer Matbaasında başlattığı grev bir yılı çoktan geçmiş durumda; Akdeniz Haber Ajansının İstanbul Bürosundaki grev ise herhangi bir çözüm belirtisi taşımadan 20. gününü aşmış bulunuyor.

Grevdeki işçi sayısının fazlalığı yönünden ikinci sırayı tekstil işkolu alıyor. Madeni eşya işkolundaki 36 bin işçiye karşılık çeşitli sendikalara bağlı 7525 işçi tekstil işkolunda grevde bulunuyor. Grevde olan işyerinden 7'si Türk-İş'e bağlı TEKSİF Sendikasına, üçü de DİSK'e bağlı TEKSTİL Sendikasına bağlı.

ANIT OTELİ İŞÇİLERİNİN MÜCADELESİ SÜRÜYOR

1974'te, günde 12-16 saat çalıştırılıp, asgari ücretin de altında ücret alan işçiler Turizm-İş'te örgütlenmeye başlayınca, işveren türlü yollar deniyor. İşçilerin bazılarının ücretlerini artırarak, işçiyi bölmeye çalışıyor. Kendi adamlarına, işçileri silahla tehdit ettiriyor. İşçilerden ikisi işyerinden ayrılmak zorunda bırakılıyor. O dönemde yürürlükte olan sıkıyönetim nedeniyle, sendika, toplu sözleşmeye yanaşmayan işverene karşı grev hakkını kullanamıyor. Fakat, tüm engellemeler sonuçsuzdur. İşveren, oteli başkalarına kiralayarak kaçmak zorunda kalıyor.

Yeni işverenler sendikayı tasfiye etme kararıyla geliyorlar işyerine. Eskilerine de bu yolda söz veriyorlar. Tüm çabalar yine sonuçsuzdur. Sözleşme imzalanıyor. 11 ay süren kararlı mücadele Ağustos 1975'te ilk meyvelerini veriyor. Sınıf mücadelesi, sözleşme imzasıyla

— ANIT OTEL İŞÇİLERİ KARARLI

bitmemiştir. Yeni oyunlar, iftira atmalar, işçileri 17. madde ile çıkarma girişimleri, işverenlerin hemşehrileri aracılığıyla işçiler üzerine uyguladığı baskılar sonuçsuz kalıyor. Sendikayı işyerinden atma girişimleri; birlikte, kararlı, örgütlü mücadeleleri karşısında, her seferinde dağılıyor.

Verilen mücadeleye rağmen işverenin, sendikayı tasfiye niyetleri bitmemiştir. Nitekim 1977 başındaki, ikinci dönem sözleşme görüşmelerinde, işveren açıkça "ilk geldiklerinde otelden sendikayı çıkarma isteğinde olduklarını" itiraf ediyor. Fakat, bu istek hâlâ sürmektedir. Sözleşme görüşmelerinde işverenin üzerinde en çok durduğu konu "kıdem tazminatları"dır. Yani, toplu işçi çıkarmanın hesapları yapılmaktadır.

Engellere rağmen başarılı bir şekilde imzalanan toplu sözleşmenin ardından, bir işçi, sille tokat işyerinden kovuluyor. Toplu sözleşmeye aykırı bir şekilde yapılan bu işlemden dolayı mahkemeye başvurulduğunun üzerinden çok geçmeden, 21 Haziranda işveren sendikaya bir yazı yazıyor. Otelin restoran bölümü, zarar ettiği gerekçesiyle kapatılmak istenilmekte ve bu nedenle 14 işçinin iş akdine son verileceği bildirilmekte. Buna tüm işçiler karşı çıkıyorlar.

İşverenin amacı tasfiye girişimine restorandan başlamaktır. İşyeri sendika temsilcilerinin ikisi de bu bölümdedir. İşçinin gücü bu bölümde kırıldıktan sonra diğer bölümler uysallaştırılabilinir hesabı yapılıyor.

İşçiler ve sendika "zarar etme" gerekçesinin asılsızlığını ortaya koyduktan sonra Turizm Bakanlığından gelen bir müfettiş de kapatma kararının Bakanlığa bildirilmediğini ortaya çıkarıyor.

İşçiler yasal yolları izlerlerken, birlik ve kararlılıklarını ortaya koyan toplantılar yapıyorlar. 23 Temmuz'da işyerinde yapılan toplantıya, Otel Roma ve Turizm Bankası'ndan işçiler de katılıyorlar. "Birlik, Mücadele, Dayanışma" azmi vurgulanıyor. 27 Temmuz günü işçiler, baştemsilcilerine karşı işverenin tecavüzkar davranışını protesto eden bir bildiri veriyorlar ve topluca yemeğe inmiyorlar.

İşveren telaşlanmıştır. 28 Temmuz günü işçileri topluyor. Konuşmasında, bir yandan "zarar, iflas" edebiyatıyla acındırma yolları ararken, bir yandan da restoranı mutlaka kapatacağını, "gerekirse işyerinde kan dökülebileceğini" söylüyor. Ayrıca, restoranı işçilere devretmek gibi sinsi ve işçileri bölme amacını taşıyan teklifler de getiriyor. İşçiler, bu teklifi, restoranın zarar etmediğini ispatlamak için değerlendirmeye alıyorlar. Fakat, işverenin işçiyi bölme amacı gerçekleşmemiştir.

Anıt Otel işçileri, verdikleri mücadelenin sınıf mücadelesi olduğunun bilincinde ve mücadelenin yollarını daha iyi öğrenerek, diğer sınıf kardeşleriyle dayanışma içinde yollarına devam ediyorlar.

TEKSTİL IŞKOLUNDA ZORLU MÜCADELE

Adana'da tekstil işkolunda 15 bin işçiyi kapsayan yetki mücadelesi sürüyor. Bu arada Bossa, Paktaş, Güney Sanayii, Akdeniz, Özbucak gibi büyük işyerlerinde işverenlerin yoğun baskılarına karşı verilen mücadelede Bölge Çalışma Müdürlüğü tarafı tutumunu sürdürüyor. Bölge Çalışma Müdürlüğünün bu tutumunu kınamak için Müdürlüğe gidlen Paktaş ve Özbucak işçileri "Tekstil İşçileri Sendikasından başka hiç bir sendikanın yetki alamayacağını" haykırmışlar, imzalı dilekçelerini yetkililere vermişlerdir.

Diğer yandan Türk-İş'e bağlı Teksif sendikası işçilerin vermekte oldukları sendikal mücadeleyi "bozgunculuk", "huzur kaçırma" gibi gerekçelerle karalamaya çalışmakta, işçi önderleri çeşitli gerekçelerle sağa sola ihbar edilmektedir. Sarı sendikanın bu girişimleri işverenleri daha da yüreklendirmekte ve işyerlerinde işçi avı yoğunlaşmaktadır.

İşçilerin sendikal mücadelelerini bastırına, işçileri yıldırma amacıyla işyerlerine emniyet kuvvetlerinin çağrılması da sık sık başvurulan bir yoldur.

Bu arada sendikal mücadeleyi yalnızca geçici bir süre için ücret zammı koparmaktan ibaret sayan sarı sendika ağaları da işçilerin kafasını bulandırarak devrimci sendikalardan tecrit etmeye çalışmaktadırlar. Zaman zaman bu tür çabalar semeresini vermekte, sokağa atılma ve açlığa mahkum olma korkusu, işçilerin diledikleri sendikayı seçmelerini ve sarı sendikacıları kapı dışarı etmelerini geciktirmektedir.

Bugün Çukurova bölgesinde, tekstil işkolunda sarı sendika çemberi, yaklaşık 15 bin işçiyi hapsetmeye çalışmaktadır.

DİSK ve Türk-İş'e bağlı sendikaların yanısıra Ülkü-İş'e bağlı Giyecek-İş ve MİSK'e bağlı Türk Mensucat-İş gibi sapsarı faşist sendikalar da Çukurova'yı bulandırmaya çalışıyor.

Ancak diğer yerlerde olduğu gibi, ilerici sendikal hareket, en zayıf halkaları kopara kopara Çukurova'da da gücünü kabul ettirecek.

İşyeri	İşçi Sayısı	Yetki
Güney Sanayi	4.800	Yetki Teksif'e verildi.
Özbucak	1.200	Önceki dönem yetki Tekstil'e aitti. Yetki kararı geciktiriliyor.
Bossa	5.000	Yetkili sendika henüz belirlenemedi.
Paktaş	3.200	Başvuran sendikalardan hiç birinin çoğunluğu alamadığı açıklandı.
Akdeniz	900	Sonuç belli değil.

— TÜRK METAL'İN OYUNLARINI GÖRDÜLER

IŞTE TÜRK-METAL'IN GERÇEK YÜZÜ

Adana'da bulunan Sabancı Holding'e bağlı TEMSA fabrikasında çalışan işçiler Türk-İş'e bağlı MİP eğilimli Türk Metal-İş Sendikasının işverenden yana tutumuna rağmen grevlerini sürdürüyorlar. On yıllık işçinin bile iki bin lira gibi düşük bir ücretle çalıştığı TEMSA işçileri en çok işgüvenliğinin yokluğundan yakınmakta, her an işten atılma endişesi hemen her gün iş kazasına uğrama korkusu içinde çalışmaktadır. Bütün sosyal haklarını elde etmek gibi genel ve haklı istemleri için mücadele vermektedirler. İş ve can güvenliğinin bulunmasını ve insanca yaşamlarını sürdürebilecekleri ekonomik ve sosyal hakların sağlanmasını istemektedirler.

TEMSA işçileri girıştikleri grev eyleminde sendikaları olan Türk-İş'e bağlı faşist Türk Metal-İş Sendikasının kendilerinin yanında olmadığını, daha çok işverene yakınlık gösterdiğini belirterek bu sendikayı istemediklerini söylüyorlar. Grevdeki TEMSAN işçileri sendikanın kendilerini grevde yalnız bırakmış olmasına çok kızarak sarı sendika olarak nitelendirdikleri Türk Metal-İş Sendikasının kendilerini sattığını vurguluyorlar. Sendikanın grev kırıcı eylemlerine karşılık işçiler tek bir yumruk gibi mücadeleyi sürdürüyorlar. TEMSA'da da diğer işyerlerinde olduğu gibi grev başarıyla bitecek ve sarı sendika Türk Metal-İş işçilerden hakettiği dersi alacak. Bu günler uzak değil.

YÜKSELTİYOR

— ÇUKUROVA SERMAYESİNE KARŞI

- SABANCI HOLDİNGE BAĞLI ADANA'DAKİ TEMSA GREVİNDE FAŞİST METAL-İŞ SENDİKASI İŞÇİLERİ YALNIZ BIRAKTI.
- TEMSA İŞÇİLERİ EN ÇOK CAN GÜVENLİĞİNDEN VE İŞTEN ATILMA ENDİŞESİNDEN YAKINIYORLAR. AYRICA BAŞLARINDAKİ SARI SENDİKADAN DA KURTULMAK İSTİYORLAR.
- ADANA'DA TEKSTİL İŞKOLUNDA 15 BİN İŞÇİ ADINA HANGİ SENDİKANIN SÖZLEŞME YETKİSİNE SAHİP OLDUĞU HALEN BELLİ DEĞİL.
- DİSK'E BAĞLI KERAMİK-İŞ SENDİKASININ KARŞISINA ÇIKARTILMAK İSTENEN BETON-İŞ SENDİKASI İŞÇİLERİ ALDATIYOR.
- KERAMİK-İŞ SENDİKASI BU SENDİKANIN DİSK VE DİSK İLKELERİ İLE YAKINDAN UZAKTAN HIÇ BİR İLGİSİ OLMADIĞINI AÇIKLADI.
- TOPRAK İŞKOLUNUN EN İLERİ TOPLU SÖZLEŞMESİNİ KERAMİK-İŞ SENDİKASI YAPTI
- SENDİKANIN PETEK TUĞLA İŞYERİNDE YAPTIĞI SÖZLEŞMEYE GÖRE İŞÇİLER BİRİNCİ YIL AYLIK 1800 LİRA, İKİNCİ YİL İSE AYLIK 1950 LİRA ÜCRET ZAMMI SAĞLADILAR.

İLKELER HAYATA GEÇİRİLİYOR

DİSK'e bağlı Keramik-İş Sendikası İstanbul'da bulunan Petek Tuğla işyeri ile toprak işkolunun en ileri toplu iş sözleşmesini imzaladı. Sendikanın yaptığı sözleşmeye göre işçilerin ücretlerinde birinci yıl aylık 1800 lira, ikinci yıl ise aylık 1950 lira ücret artışı sağlandı. 130 işçinin yararlandığı toplu iş sözleşmesine göre ayrıca işçiler birinci yıl 80 gün tutarında, ikinci yıl ise 90 gün tutarında ikramiye alacaklar. Kıdem tazminatının 45 güne çıkartıldığı, işçinin kendi isteği ile işten ayrılması durumunda ise kıdem tazminatının 40 gün olarak saptandığı belirtildi.

Keramik-İş Sendikasının yaptığı açıklamaya göre toplu iş sözleşmesi ile işçilere birçok sosyal hak da tanındı. Bunların arasında, bin lira ücretli izin harçlığı, 2250 lira evlenme yardımı, bin lira yakacak yardımı, 750 lira kurban ve şeker bayramları ikramiyeleri, 800 lira doğum yardımı, bin lira ölüm yardımı, (işçinin ölümü halinde bu yardım beş bin lira olarak belirlenmiştir) da bulunuyor.

DİSK ADINA SARI SENDİKA GİRİŞİMLERİ

DİSK içindeki sosyalist sendikalara karşı girişilen oyunlar sürüyor. Petrol-Kimya-İş, Turizm-İş olaylarından sonra Sosyal-İş Sendikasının yokedilme planı yürürlüğe konuldu. Arkasından DİSK içinde sınıf sendikacılığı konusunda başarılı örnekler veren ve kendi işkolunda etkinliğini kabul ettiren Keramik-İş Sendikasına karşı bir süredir tezgahlanan oyunlar yeni boyutlara ulaştı.

DİSK İzmir Bölge temsilcisinin desteğinde, DİSK ilkelerinden söz ederek bazı işyerlerinde örgütlenmeye çalışan Beton-İş adındaki adı var kendi yok bir sendikanın, Aydın'da kurulu bir işyerinde "örgütlenmeye" çalışırken 100 işçinin işten atılmasını sağlaması basında küçük bir haber olarak çıktı. Aynı durum Adana Tuğla Fabrikasında da yinelendi. Sendika yüzünden işveren 40 işçinin işine son verdi. Bu olaylarla ilgili olarak Keramik-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Aktulgalı bir açıklama yaparak Beton-İş adındaki kuruluşun DİSK ve DİSKili.eleri ile yakından uzaktan bir ilgisi olamayacağını belirtti. Aktulgalı yaptığı açıklamada şunları söyledi: "Kurduranları ve kuruluş amacı bizce çok iyi bilinen bu sendika, DİSK ilkelerinden söz ederek, sözde eylemlerde bulunmakta ve elini attığı her işyerinde işçilerin işten atılmalarına sebep olmaktadır. Beton-İş Sendikasının işkolumuzdaki diğer sarı sendikalardan farkı, örgütlenebilmek için DİSK imajını kullanmasıdır. Bu sendikanın Türkiye'de toplam 70 üyesi bulunmaktadır. İki ay önce Aydın'da kurulu bir işyerinde örgütlenmeye çalışmış, ancak 100'e yakın işçinin işten atılmasını sağlamıştır. Aynı durum Adana Tuğla Fabrikasında da meydana gelmiş, 40 işçi işveren tarafından işten atılmıştır.

"Toprak işkolundaki örgütlenme diğer işkollarındaki gibi gelişmez. Elbette işverenin yasa dışı engellemeleri ve işten atmaları olmaktadır. Bu durumda işten atmaları sansasyon haber haline getirmek ve ilerici ağzı ile ajitasyona başvurmak yetmez. Önemli olan örgütlenmeyi başarıya ulaştırmak, atılanları işlerine iade ettirmektir. Ayrıca DİSK ilkeleri içerisinde işçilerin işten atılmaları gibi bir ilke de yoktur. Tam aksine DİSK ilke olarak herşeyden önce işten atılanların işe iade edilmelerini öngörür. Bunun için mücadele gereğini savunur. Mısır tarlasına giren domuz gibi örgütlenme olmaz. Toprak işkolunda DİSK üyesi sendika Keramik-İş'tir. Ve bu işkolunun tek sınıf ve kitle sendikal örgütüdür."

Keramik-İş Sendikası bildirisinde işçileri bu tür sendikaların oyunlarından kurtarmanın devrimci bir görev olduğu belirtilerek, dolaylı yollardan DİSK'i imaj olarak kullanmaya, sarı ilişkilerle ve beceriksizliklerle bu konfederasyonu küçük düşürmeye kimsenin hakkının olmadığı söyleniyor.

öğretmenler işçi sınıfının yanında

DİSK'e bağlı Maden-İş üyesi işçiler, sermayenin örgütü MESS'E karşı grevde bulunuyorlar. DİSK ve Maden-İş, büyük çaptaki bu grevin desteklenmesi için ilerici-demokrat-sosyalist güçlere çağrı yaptı. Bu çağrı uyarınca, grevdeki işçilere moral ve maddi destek sağlamak üzere seferber olan örgütlerden biri de TÖB-DER.

Ne var ki, bu dayanışma girişimleri zaman zaman Maden-İş ve DİSK yöneticilerinin bir bölümünün sorumsuz davranışları ile karşılaşıyor. Belirli örgütleri alabildiğine kayırırken diğerlerini itici davranışlar biçiminde somutlaşan bu sorumsuz davranışlar karşısında, TÖB-DER Kadıköy, Kartal, Üsküdar, Beykoz ve Çatalca şubeleri ortak bir açıklama yaptılar. Bu açıklamayı okurlarımızı sunuyoruz:

"TÖB-DER Çatalcık, Beykoz, Kadıköy, Kartal, Üsküdar, Yalova şubeleri grevdeki iş yerlerine gitme izini için ortak imza ile 12.7.1977 günü Maden-İş grev komitesine başvurdular. Maden-İş başvurumuzu önce sempati ile karşıladı. 15.7.1977 günü gidebilirsiniz. Ona göre hazırlığınızı yapın. 13.7.1977 günü izin belgeniz hazırlanır.' dedikleri halde bir gün sonra 'sizlerin grev yerlerine gitmenize izin vermiyeceğiz.' diyerek tavır değiştirdiler.

"Bu yanlış tavırları, İGD, İKD gibi grupçu, sekter öğrenci dernekleri ve onların TÖB-DER'deki uzantıları sahte BİRLİK-DAYANIŞMA cılarla içli dışlı olmanın, bunlarca kendilerine verilen yalan-yanlış bilgilere göre hareket etmenin bir sonucudur.

"Ülkemizde işçi, emekçi kitlelerin emperyalizme, büyük sermayeye ve büyük toprak sahiplerine karşı verdiği mücadele büttün şiddeti ile devam ediyor. Bu mücadelede temel güç: işçi sınıfıdır. İşçiler, emekçiler bir taraftan işçi sınıfının politik hareketi içinde örgütlenerek iktidarı alma mücadelesini verirlerken, diğer taraftan sendika, dernek, kooperatif vb gibi örgütler aracılığıyla daha ileri ekonomik demokratik haklar alma mücadelesini sürdürürler.

"Bu ikili mücadele birbirinden ayrı fakat, biri diğerinden kopuk değildir, aralarında zıtlık yok, paralellik vardır. Başarının yolu bu ikili mücadelenin uyumundan geçer.

"Aynı zamanda, işçi ve emekçi kitlelerin, sendika, dernek, kooperatif vb. örgütleri belli bir platformda anlaşarak güçlerini birleştirip eylem birliğine girerler. Açıktır ki; bu dayanışma ve güç birliği örgütler arasında oluşur. Örgütler, örgütsel bağımsızlığını, iç büttünlüğünü koruyarak ve özgürce söz konusu dayanışma ve mücadeleye katılırlar.

"Bu tür güç ve iş birliğinde geniş deneyimlere, sınıf özelliğine, grev ve toplu sözleşme silahına sahip olan sendikaların daha etkin rol oynamaları doğaldır. Ancak; sendikalar bu sınırı aşarak kendi dışındaki meslek örgütlerinin iç işlerine el uzatır sorumlu organlarla değil, sorumsuz gruplarla işbecermeğe çalışır, onların büttünlüğünü sarsarsa bu dayanışma değil bölücülük olur.

"DİSK'in iki yılı yaklaşan politikası bu yoktadır. DİSK dergisinin Ağustos 1976 sayısı buna en açık kanıttır. Bu nedenle DİSK yöneticilerini belirttiğimiz tutumlarından vazgeçmeye çağırıyoruz.

"En güzel değerleri yaratan işçi ve emekçi kitlelerin ülkemizde verilen bağımsızlık-demokrasi-sosyalizm mücadelesine büyük zarar veren bu politikayı paylaşmayacaklarına kesinlikle inanıyoruz.

"DİSK'in işverenlere karşı sürdürdüğü ekonomik-demokratik mücadeleyi tüm gücümüzle desteklemeye devam edeceğimizi kamuoyuna duyururuz."

TÖB-DER, TÜMDER, TMMOB V
DEMOKRATİK GÜÇLERİN BİRİ

ÖZELLİKLE YENİ MC'NİN KURULMASIYLA BİRLİKTE, DEMOKRATİK GÜÇLERİN EMPERYALİZME VE FAŞİZME KARŞI ETKİN VE TUTARLI BİR MÜCADELE VEREBİLMELERİ SORUNU KAMUOYUNDA DAHA GENİŞ BOYUTLARDA TARTIŞILMAYA BAŞLANDI. SON OLARAK DİSK'İN YAPTIĞI ULUSAL DEMOKRATİK CEPHE (UDC) ÇAĞRISI, TARTIŞMALARA YENİ BİR BOYUT KAZANDIRDI. YÜRÜYÜŞ, BU KONULARIN ELE ALINACAĞI BİR AÇIK OTURUM DÜZENLEDİ. OTURUMA, TÖB-DER GENEL BAŞKANI GÜLTEKİN GAZİOĞLU, TÜM-DER GENEL BAŞKANI ERHAN TEZGÖR, TMMOB GENEL BAŞKANI TEOMAN ÖZTÜRK VE TÜTED GENEL BAŞKANI AYKUT GÖKER KATILDILAR.

YÜRÜYÜŞ : *Konumuza şu soru ile girebiliriz. Emperyalizmin ve onun yerli ortaklarının temsilcisi, gericiliğin ve şovenizmin en saldırgan güçlerinin iktidarı olan MC güvenoyu aldı. Demokratik kuruluşlar olarak MC'ye karşı mücadelede ortak hedefler neler olabilir?*

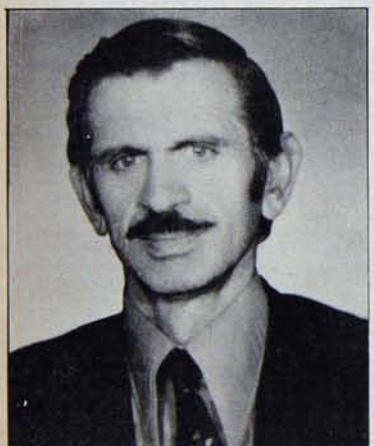

GÜLTEKİN GAZİOĞLU : MC'ye karşı mücadelede demokratik güçlerin ana ortak hedefi, toplumun demokratlaştırılmasını sağlamak olmalıdır. Bunu daha açacak olursak, ülkemizde anti demokratik uygulamaların en yoğun olarak görüldüğü alanları sıralamakla başlamak gerekir. Özetle bunlar, öğrenim kurumları ve ülkede can güvenliğinin olmaması olarak ortaya çıkıyor.

Bu açıdan öğrenim özgürlüğü ve can güvenliğinin sağlanması yolunda yoğun çabalar gerekmektedir. Ayrıca, hayatın her alanında ve özellikle eğitim alanında ırkçı, şoven, asimilasyoncu uygulamalara son verilmesi, toplumun demokratlaştırılması yolunda çok ileri adımlar olacaktır.

Demokratik ve siyasal örgütlenmelere konulan engeller vardır. Önemli engeller ve baskılardır bunlar. Bunların kaldırılması da demokratik güçlerin ortak hedefleri arasındadır.

Yine çalışanlar için çok önemli konularvardır. İşçiler için referandum ve genel grev hakkı, memurlar için grevli toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkı.Bunlar da önemli talepler arasındadır.

Yine toplumun demokratlaştırılması açısından, devlet aygıtında demokratik denetimin sağlanması, yine son zamanlarda dikkati çeken devlet aygıtının faşistleştirilmesi çabalarının kırılması, devlet kadrolarına yerleştirilen faşist unsurların ayıklanması başlıca ortak görevlerdendir.

TEOMAN ÖZTÜRK : Sayın Gazioğlu'nun özetlediği hedefler demokratik kuruluşların bir araya gelmeleri sonucunda ortaklaşa saptanan hedeflerin bir bölümüdür. Son olarak Ankara'da 17 demokratik kuruluş olarak yaptığımız toplantıda programımızın başına konmuştur.

Ancak şunu da söylemek gerekir. Bu ortak hedefler, mücadele hedefleri çok ayrı platformlarda da saptanmaktadır. Buna rağmen ortaya çıkan hedeflerin birçokları çakışmaktadır.

Bu ortak hedeflere varılmasında 26 aylık MC dönemi ve bu dönemdeki uygulamalar önemli rol oynamıştır. Çok ayrıntıya inmeden, sömürü, baskı ve zulme karşı mücadelenin ortak hedeflerinin saptandığını söyleyebiliriz.

Yeni MC'ye karşı mücadele de emperyalizme ve faşizme karşı ortak hedefler etrafında verilecek mücadelenin bir parçasıdır. Ancak daha önemli bir nokta var. Artık hedef saptamanın yanısıra bu ortak hedeflerin hayata geçirilmesinde nasıl daha etkin bir çalışma yapılabilir, nasıl daha etkin bir mücadele verilebilir sorularına cevap aramak ve bulmak durumundayız.

YÜRÜYÜŞ : *Gerek sayın Gazioğlu, gerekse sayın Öztürk, demokrasi mücadelesinde ortak hedefleri ortaya koydular. Sayın Göker ve Tezgör'den bu konularda ek olarak söyleyeceklerini rica ediyoruz. Bunun dışında, bir de, 2,5 yıllık bir MC dönemi geçirdik. Bu dönemde, demokratik kuruluşların etkinliklerini ve eksikliklerini nasıl değerlendirebiliriz? Bir başka deyişle, geçmiş MC'ye karşı mücadelenin bilançosu olarak neler söylenebilir?*

"BAĞIMSIZLIK - DEMOKRASİ BÜTÜNSELLİĞİ KİTLELERDE BİLİNÇ ÇIKARILMALIDIR"

AYKUT GÖKER : Benim ortaya konan hedefler konusunda eklemek istediğim bazı noktalar var. Mücadelede göz ardı edilemeyecek, her zaman göz önünde tutulması gereken iki hedef daha var bence.

Bunlardan birincisi, söz konusu olan mücadelenin, bağımsızlık-demokrasi bütünlüğü içerisinde algılanması zorunluluğuna ilişkin. Yani, verilecek mücadele soyut bir demokrasi mücadelesi değildir. Mücadelede bu bütünselliğe ulaşılmasının da başlıca hedefler arasında olduğu kanısındayım.

Bu bütünselliğe ulaşmanın,(ki bu bütünselliğe ulaşılması kanımca mücadelenin başarı koşulları arasındadır) yolu, bütün kitlelerde bu bütünselliğin bilince çıkarılmasından geçmektedir. Dolayısiyle mücadele, bu bütünselliğin bilince çıkarılması hedefini de içerecektir.

İkinci nokta, mücadelenin başarısı için diğer bir zorunlulukla ilgili. Bu zorunluluk da başta işçi sınıfı olmak üzere emekçi yığınların mücadeleye katılmaları. O zaman diğer hedefler arasında, işçi ve emekçi yığınların mücadeleye katılmalarının zorunluluğu bilincinin de sağlanması gerekiyor. Bir başka deyişle, işçi sınıfının ve emekçilerin kurtuluşlarının ancak kendi ellerinde olduğu bilincine varmaları ve bu bilinçle en aktif bir biçimde mücadelede yer almaları, başlıca hedeflerden biri.

Sayın Gazioğlu ve Öztürk'ün söz ettiği somut hedeflere, ben mücadelenin her aşamasında mutlaka göz önünde bulundurulması gereken bu iki hedefi de ekliyorum.

ERHAN TEZGÖR : Ortak mücadele hedefleri konusunda arkadaşlarımın söylediklerine eklenecek bir şey yok. Ancak somut bir mesele üzerinde durmak istiyorum.

O da şu: DİSK ile 17 kuruluşun arasında bir ortak çalışma yapıldı. Burada şu ortaya çıktı: 17 kuruluşun ortak hedefleri vardı; bir de DİSK'in yetkili organ kararları olarak bazı hedefler vardı. Daha çok özel olarak işçi sınıfını ilgilendiren vurgulamaların dışında bunların arasında önemli farklılıkların olmadığı ortaya çıktı.

Dolayısıyle, ortak hedefler açısından bakıldığında Türkiye'de demokratik kuruluşların temelde birbirinden ayrı noktaları olmadıkları ortaya çıkıyor.

YÜRÜYÜŞ : *Sanırız, burada doğal olarak bir başka sorun gündeme geliyor. Geçmişte bir MC deneyimi ve MC'ye karşı verilen mücadele deneyimi var. Bu geçmiş deneyi, demokratik kuruluşların verdikleri mücadeleyi, genel hatlarıyla, eksiklikleri ve etkinlikleriyle nasıl değerlendirebiliriz?*

GÜLTEKİN GAZİOĞLU :Geçtiğimiz dönemde, demokratik kuruluşlar, bazen birlikte bazen de tek tek ekonomik-demokratik hakları uğruna mücadele vermişlerdir.

Bilinen koşullarda demokratik kitle örgütlerinin verdiği bu zorlu mücadeleyi saygıyla anmak isterim. Bir kere bugün Türkiye'nin içinde bulunduğu siyasal durum, demokratik kitle örgütlerine, belki de bu örgütlerin niteliklerini aşan sorumluluklar yüklemektedir. Bunu şöyle de açabiliriz: İşçi sınıfının politik birliği, işçi sınıfını ve emekçileri kucaklayan merkezi siyasal otorite kurulamamıştır.

Bu, demokratik kitle örgütleri için bir büyük olumsuzluktur. Bu nedenle gerek bağımsızlık-demokrasi, barış ve özgürlük mücadelesinde, gerekse bu örgütlerin kavradıkları tabanın ekonomik-demokratik taleplerinde olsun bu örgütler çok daha ağır sorumluluklarla karşılaşmaktadırlar.

Geçen yıl demokratik kitle örgütlerinin mücadelesi, özellikle DGM'ye karşı verilen mücadele, sonuç alıcı bir mücadele olmuştur. Bunaragmen tüm demokratik kitle örgütleri arasında, istenilen ortak hareket kurulamanuştır. DİSK bir genel grev yapmıştır. DİSK'in dışındaki demokratik kitle örgütleri DGM'ye karşı kitle gösterileri yapmışlardır. Sonuçta, parlamento içi direnişle birlikte,ama ondan daha önemlisi, demokratik kuruluşların kesin tavır almalarıyla DGM engellenmiştir.

İkinci olarak, üc demokratik kuruluş tarafından düzenlenen, ama diğer tüm kardeş örgütlerin katıldığı "Ekonomik-Demokratik Haklar Miting ve Yürüyüşü"nden söz edilebilir. Önce bölgesel miting ve yürüyüşler yapıldı. Sonra da 5 Şubat'ta Ankara'da hayli ileri boyutlarda bir eylem gerçekleştirildi.

Bunlar geçmişteki olumlu olgular. Ancak, Türkiye'deki bütün demokratik güçlerin, bütün örgütlerin bu mücadeleye seferber edilebildiğini söyleyemeyiz. Bu olumsuzlukları aşmak, toplumsal muhalefeti en tam şekilde sağlamak kaçınılmaz bir görev olarak hepimizin önünde duruyor.

"ÖNEMLİ ADIMLAR ATILDI. ANCAK BUNLAR HENÜZ YETERLİ OLMAKTAN UZAKTIR"

TEOMAN ÖZTÜRK : Yaklaşık 7-8 yıldır ortak çalışmaların içinde yer alıyoruz. Gerçekten bu süre içinde önemli adımlar atıldı. Ama hemen söyleyeyim , bunlar henüz yeterli olmaktan uzaktır.

Geçen dönemlerde, özellikle son 26 aylık MC döneminde, ortak mücadeleler çeşitli düzeylerde sürdü-

E TÜTED GENEL BAŞKANLARI
LİĞİ SORUNUNU TARTIŞTILAR

rüldü; başarılı eylemler sergilendi. Ancak, bunların dışında yapılması gerekli olan birçok şey de gerçekleştirilemedi. Bunların üzerinde, daha sonra yeri geldiğinde durmak istiyorum. Şu anda, kısaca, engelleyici bazı dayatmaların yapıldığına değinmek istiyorum. Bu tür engelleyici koşulların ve dayatmaların aşılması gerekli. Geçtiğimiz dönemin önemli eksikliklerinden biri bu.

YÜRÜYÜŞ : *Belirli eksikliklerden söz edildi. Bunların bir bölümü, örgütler arasında diyalog eksikliği, yeterli koordinasyonun kurulamaması gibi, nisbeten subjektif diyebileceğimiz öğelerin sonucu olabilir. Ancak, daha önce Sayın Gazioğlu, işçi sınıfının politik birliğinin sağlanamasından da bir eksiklik olarak söz etmişti. Bu politik birlik sorununun, demokratik kitle örgütlerinin eylem ve etkinliklerine yansıyışı,sizce nasıl olmaktadır? Böyle bir etkiden söz edilebilir mi?*

AYKUT GÖKER : Demokratik kuruluşların, geçtiğimiz dönem içinde önemli ve olumlu adımlar attıkları yolundaki değerlendirmeye katılıyorum. Ancak bunun çok yeterli bir düzeye ulaşmadığı yolundaki saptamaya da katılıyorum.

Kanımca bir eksiklik söz konusu ise, ki öyledir, bu eksikliğin başta da sözünü ettiğim iki noktadan kaynaklandığını sanıyorum. Birincisi, bağımsızlık-demokrasi mücadelesi bütünselliğinin bilince çıkarılması; ikincisi de başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçilerin mücadelesinin esas olduğunun kavranması.

Demokratik kitle örgütleri dediğimizde bunun içinde sendikalar da var. Kanımca gerek sendikalar, gerekse diğer kitle örgüleri açısından yukarıda sözünü ettiğim bütünselliğin yeterince kavranabildiğinden, bilince çıkarılabildiğinden söz edemeyiz. Geçtiğimiz dönemde demokrasi meselesi çok soyut bir düzeyde ele alındı. Sonuçta işçi sınıfının ve emekçilerin mücadelesi ön plana çıkarılamadı. Buna ek olarak, demokratik kitle örgütleri arasında ortaya çıkan görüş ayrılıkları, bütün güçlerin etkinlikle ortaya konamaması sonucunu doğurdu. Eğer geçtiğimiz dönemde demokratik kitle örgütleri, bu arada özellikle sendikalar, bu bütünselliğin bilince çıkarılması konusunda yeterli çabayı gösterselerdi, işçi ve emekçi sınıfların mücadelede başı çekmeleri konusunda bir ortak anlayışta birleşebilseydi, kanunca çok daha güçlü, çok daha etkin mücadeleler verilebilirdi. Ben bu iki noktayı, demokratik kitle örgütlerinin tümünü kucaklayıcı ve toparlayıcı noktalar olarak görüyorum.

YÜRÜYÜŞ : *O halde gerek mücadelenin etkinliği gerekse ortaklaşa hareketin somutta sağlanabilmesi açısından, birleştirici ve toparlayıcı bir nokta olarak işçi kuruluşlarının bu mücadelede etkin bir biçimde görev almaları bir zorunluluk olarak ortaya çıkıyor.*

"DEMOKRASİ MÜCADELESİNİN HEM ANTİ-EMPERYALİST, HEM DE ANTİ-KAPİTALİST YANLARI VARDIR"

ERHAN TEZGÖR : Genel olarak, demokratik kuruluşlar açısından başarılı bir çizginin gelişmekte olduğundan söz edebiliriz.

Bu gelişme gerek tek tek örgütlerin kendi gelişmelerinde, gerekse bir araya gelerek ortaklaşa hareket edebilmelerinde görülüyor. Bir örneği TÜM-DER'den vermek isterim. TÜM-DER ile MC'nin kuruluş dönemleri aşağı yukarı bir çakışma göstermektedir. Eğer memur kesimindeki potansiyel bugün TÜM-DER içinde toparlanabiliyorsa, yani MC'nin yarattığı baskı, kıyım ve teröre rağmen bu başarılabiliyorsa, örgütlenme bilincinin giderek arttığının bir göstergesidir bu.

Bunun da ötesinde, özellikle 1971-73 döneminden hareketle önemli derslerin çıkarılabileceği, belirli yanlış yaklaşımların netleştiği ve bu netleşmeler sonucunda demokratik kitle örgütlerine doğru yaklaşımların netleştiği ve bu netleşmeler sonucunda demokratik kitle örgütlerine doğru yaklaşımın yerleşebildiği söylenebilir. Bir başka deyişle, demokratik kitle örgütleri kavramı giderek oturmaya başlıyor. Örneğin, bütün bu çabalar sonucunda, artık soyut demokrasi mücadelesi kavramı ortadan kalkmaya başlıyor. Çünkü, demokrasi mücadelesinin hem anti-emperyalist hem de anti-kapitalist yanlarının bulunduğu ortaya çıkıyor.

Bunun yanı sıra, demokratik kitle örgütlerinin, kendi tabanlarının ekonomik-demokratik taleplerinin sağlanmasında önemli adımlar atabildiklerini de görüyoruz. Örneğin, ortaklaşa düzenlenen eylem ve açıklamalar karşısında MC gibi gerici bir iktidarın bile kendini bizlere yanıt verme durumunda hissettiğini görüyoruz. Örneğin, 7 yıldır çıkarılmayan mahrumiyet yeri ödeneği, bu tür çabalar sonucunda çıkarılabildi. Bunun dışında, sendikalaşma talebi, toplumun bütün kesimlerinde, bu arada siyasi kuruluşlar üzerinde de etkisini göstermiştir. Belirli siyasal örgütler bu konuda tavır alma gereğini duyuyorlarsa, bu hiç kuşkusuz verilen mücadelenin etkinliğinin bir sonucudur.

Gelmek istediğim nokta şu: Demokratik kitle örgütlerinde, bu örgütlerin verdikleri mücadelelerde sözünü ettiğim türden olumlu gelişmeler cereyan ederken, diğer yandan, gerçekten önemi büyük olan ve gerçekte birer demokratik kitle örgütü olarak değerlendirilmesi gereken sendikalar kesiminde, farklı bir eğilim görüyoruz. Geçmişteki bazı yanlış yaklaşımları da içerdiğini sandığım bir eğilim görüyoruz.

Bir demokratik kitle örgütünü, kendi işlevlerinin dışındaki bir anlayışla yönlendirmeye çalışma eğilimi diyebiliriz buna. Kanımca, bunun büyük zararları vardır.

Sayın Gazioğlu işçi sınıfının politik birliği sorununa değinmişti. En başta söylemek gerekir ki, bu, çeşitli kişilerin değişik açılardan ele aldıkları bir mesele oluyor. Tüm olarak bakıldığında, bir birliğin sağlanamadığı kanısına varılabilir. Ancak herkesin tek tek görüşleri ortaya konduğunda, politik birliğe doğru ileri adımlardan söz edilebilir. Kişilerin kendi değerlendirmelerine bağlı olarak değişiyor bu konudaki görüşler.

Ancak şunu da vurgulamak gerekir: Bugün tüm demokratik kitle örgütleri, kendilerinin işçi sınıfının mücadele ittifakları doğrultusunda yer aldıklarını, işçi sınıfının öncülüğünü kabul ettiklerini söylüyorlar. Bence bu çok önemli bir nokta. Çünkü, bu saptama, her kitle örgütünün kendi tabanına da yansıtılan, aktarılan bir bilinç oluyor. Kitle örgütleri bu bilinci kendi tabanlarına aktarmakta ne ölçüde başarılı olursa, kanımca politik birlik sorununun çözümü yada kavranması da o ölçüde kolaylaşacaktır.

YÜRÜYÜŞ : *Özellikle bu konuda ek olarak söz almak isteyen var mı?*

TEOMAN ÖZTÜRK : Demokratik örgütlerin mücadelelerinde göze çarpan bir eksiklik, Sayın Göker'in de işaret ettiği gibi, mücadelenin dağınıklığıdır. Ancak buna da ek olarak daha da önemli bir eksiklik, demokratik kitle örgütleri ile devrimci, ilerici sendikaların bir araya gelememeleridir. Kanımca, mücadeledeki en önemli eksikliklerden biridir bu.

YÜRÜYÜŞ : *Oturumda, önemli noktalardan biri olarak işçi sınıfının kitlesel örgütlerinin ortaklaşa mücadelede bugüne kadar aldıkları tavır ortaya çıkıyor. Kanımızca bütün konuşmacılar bu noktada birleşiyorlar. Bu noktaya, sendikalar meselesinde tekrar döneceğiz.*

Ancak bundan önce izninizle bir başka noktaya, daha önceki deneylerle sosyalizm adına ortaya çıkmalarına rağmen bölücü, provokatif nitelikleri açığa çıkan grupçukların değinmekte yarar var. Demokratik kuruluşların bu tür grupçuklar karşısındaki tavırları ne olmalıdır?

"EYLEMDE BİRLİK, AJİTASYONDA VE PROPAGANDADA SERBESTLİK DİYE BİR İLKE HİÇBİR YERDE YOKTUR"

GÜLTEKİN GAZİOĞLU : Bu konu gerçekten de önemli bir konu. Şubat aylarındaki, ekonomik ve demokratik haklar mitingi ve yürüyüşü sırasında, daha sonra 1 Mayıs'ta bir takım grupların üstelik de işçi sınıfı adına, eylemleri kırmaya, provcke etmeye yönelik saldırılarını yaşadık.

Hangi gerekçeyle olursa olsun demokratik kuruluşların gösterilerine yapılan bu tür saldırılar hoş görülemez. Bunlar, işçi sınıfı adına davranışlar olarak takdim edilemez. Biz, bu tür çabaları kesin olarak karşı devrimci girişimler olarak görüyoruz. Bunların izahı voktur.

Bu tür saldırılara karşıdemokratik güçlerin ortaklaşa tavır almaları, sanırım, bunların etkinliklerini son derece azaltacaktır. Giderek tecrit olmalarını kolaylaştıracaktır.

Ancak yaşanan olaylar şunu da gösterdi: Birlikte davrandığımız bazı kitle örgütleri bu tür davranışlar karşısında kesin tavır almamaktadırlar. Hatta dünyanın hiç bir yerinde görülmeyen şöyle bir yanlış ilke de getirilmektedir: "eylemde birlik, ajitasyon ve propagandada serbestlik". Yani, aynı eylem alanına toplanacağız, isteyen istediğini söyleyecek, bağıracak. Kimse de kimseye karışmayacak. Böyle birşey dünyanın hiç bir yerinde görülmemiştir. Eylemler hazırlanırken bu eylemlerin sloganları, pankartları açık olarak saptanır ve gerçekleştirilir. Bunun tersi kesinlikle anarşidir.

Şunu da söyleyebiliriz: Yaşanan deneyler sonucunda, bu tür saldırgan gruplar daha çok tecrit olmuşlardır. Hem kitle örgütlerinin tabanlarında, hem de genel olarak politik harekette tecrit olmuşlardır.

TEOMAN ÖZTÜRK : Geçtiğimiz dönem gerçekten de bu tür olaylar yaşandı. En önemli anlarda eylem birliğinin en çok sağlanması gereken dönemlerde, zedeleyici davranışlar oldu. Bu kimi zaman saldırı biçiminde, kimi zaman saldırıya zemin hazırlama biçiminde oldu.

Bilindiği gibi eylemler ortaklaşa hazırlanıyor, ön çalışmalar ne ölçüde başarılı olursa, gerçekleştirilen hareket de o ölçüde başarılı olmaktadır.

Şu tesbiti yapmakta da yarar var: Saldırganlar ya da saldırılara zemin hazırlayanlar, mücadeleyi bir an için zedeleyebilmekle birlikte, genel olarak geriletememektedirler. Sonuçta gerileyen, bu hatalı tavırların kendileri olmaktadır.

Bu tür ortak hareketi zedeleyici tavırlara sürekli ve tutarlı olarak mücadele etmek gerekmektedir.

GÜLTEKİN GAZİOĞLU : Ben aynı konuda bir ekleme daha yapmak istiyorum. İşçi sınıfı bilimi içinde yer alan çizgiler, Türkiye'nin siyasal yaşamında rol alan siyasi yoğunluklar, sosyalist çizgiler demokratik kitle örgütlerinin eylemleri sırasında hiç bir zararlı, bölücü davranış içine girmemişlerdir. En azından, ben böyle bir şeye tanık olmadım.

... DEMOKRATİK GÜÇLERİN

Ancak, şu olmuştur: Kendilerini işçi sınıfının siyasal hareketi olarak göstermek isteyen, ancak işçi sınıfı hareketi ile hiçbir ilgileri olmayan, işçi sınıfının bilimi ile hiçbir ilgileri olmayan bazı çizgiler, bu harekette gerçekten zararlı bir işlev görmektedirler.

Dünyadaki ve Türkiye'deki örneklerine, eylemlerine bakıldığında, bunların birer"sapma" oldukları da söylenemez. İşçi sınıfının biliminden bir sapma da değildir bunlar. Açıkça karşı devrimci bir çizgi izlemektedirler. Çünkü kimi sapmalar bile demokratik mücadelede bu görüşlerin ve uygulamaların yarattığı zararları yaratmamaktadır. Dünyada da böyledir bu.

Özetle, belirli siyasi çizgiler vardır ki, bunlar demokratik kitle örgütlerinin sürdürdükleri mücadeleye, yaptıkları eylemlere olanakları içerisinde sonuna dek destek olmuşlardır, güç katmaya çalışmışlardır. Hiç bir zaman bu eylemleri dağıtma, provoke etme gibi bir çabanın içerisine girmemişlerdir.

AYKUT GÖKER : Ben bu konuda çok kısa olarak konuşacağım.

Derlenme, toparlanma dediğimizde bunu aritmetik anlamda ele alamayız kuşkusuz. Halen bu derlenme toparlanma sürecini yaşıyoruz. Eğer kimi siyasi yoğunluklar bu derlenme toparlanma sürecini zaafa uğratacak biçimde hareket ediyorlarsa, hiç kuşkusuz bu karşı-devrimci bir harekettir.

Ancak burada şunu da eklemek isterim: Derlenme toparlanma süreci, en aykırı görüşlerin ve noktaların ön plana çıkarılmasıyla başarıya ulaşamaz. Derlenme ve toparlanma, bir yaklaşımlar meselesidir. Bu konuda sanırım oldukça titiz olmak gerekir.

"ZARARLI ÇİZGİLERİ MAHKUM EDERKEN, BUNLARIN İÇİNDEKİ KAZANILABİLECEK UNSURLARI KAZANMAYA ÇALIŞMALIYIZ."

ERHAN TEZGÖR : Somutunu yaşadığımız bir çok olay var. "Kitle nerede ise biz oradayız" diye hareket eden ve demokratik güçler arasında yeri olmaması gereken bir kesim yada kesimler eylemler içinde yer almak istiyor ve ısrarla kendi çizgileri doğrultusunda sloganlar atmaya çalışıyor.

Ancak şunu da unutmamak gerekir: Bu tür grupların içinde yer alan, çok genç ve bilinç düzeyi çok düşük unsurlar vardır. Sürüklenerek şunun yada bunun peşinden giden, ama kazanılabilecek bazı unsurlar vardır. Kanımca, çizgiler karşısında kesinlikle uzlaşıcı olmadan, bu çizgileri bir yandan mahkum ederek,kişileri kazanmaya çalışmalıyız. Kuşkusuz burada kemikleşmiş, iflah olmaz unsurları ve çizgileri kastetmiyorum. Demokratik mücadeleye kazanılabilecek unsurları kastediyorum.

Bunun biçimi konusunda sanırım iki yaklaşım var: Birinci yaklaşım, bu ögeleri kuruluşların içinde tutup aynı anda onlara karşı ideolojik mücadele verilmesini öngörüyor. İkinci yaklaşım ise, bu ögelere karşı ideolojik mücadeleyi sürdürürken bunların aynı zamanda örgütlerin dışında tutulmalarını öngörüyor. Bence ikinci yaklaşım daha geçerli bir yaklaşımdır. Özellikle bunların kemikleşmiş unsurlarını ve aralarında cirit atan ajan provokatörleri örgüt dışında tutmak kanımca bir zorunluluktur.

YÜRÜYÜŞ : *Sanırız ortaklaşa hareketi sarsıcı ve zedeleyeci davranışlar karşısında alınması gereken tavır üzerinde belirli bir anlaşma ortaya çıkıyor. Bunun dışında, bu asgari temel dışında, tek tek örgütlerin bu tavırı kendi bünyelerinde nasılsomutlayacakları ayrı bir mesele olarak ele alınmak gerekir.*

Buradan, başka bir noktaya geçmekte yarar var. Daha önce söz alan örgüt başkanları, geçmiş deneyleri değerlendirerek, demokratik kuruluşlarla işçi sendikaları arasında ortaklaşa hareket konusunda verimli bir diyalogun kurulamadığını, bunun yanı sıra ortak mücadelede işçi ve emekçi sınıfların aktif bir biçimde öncülük, başı çekme görevleri bulunduğu belirttiler. Bu zorunluluklar ışığında, belirli eksikliklerin olduğu konusunda da birleşildi.

Şimdi mesele bu açıdan ele alındığında son olarak DİSK tarafından yapılan bir çağrı, Ulusal Demokratik Cephe (UDC) çağrısı var. Bu çağrı nasıl ele alınabilir?

"DİSK'İN CEPHE ÇAĞRISINDA AÇIKLIK YOKTUR. BU, KİTLE ÖRGÜTLERİNİ AŞAN BİR SORUNDUR"

GÜLTEKİN GAZİOĞLU : Türkiye'de bağımsızlık, demokrasi barış ve özgürlük mücadelesi çerçevesinde zaman zaman bu tür çağrılarla karşılaşıyoruz. Bizim örgütlerimizin de zaman zaman yaptığı çağrılar vardır.

Yapılan bu çağrıları saygıdeğer bulmamak mümkün değil. Ancak, kitle örgütlerinin yapacağı çağrılarla, siyasi kuruluşların yapacakları çağrılar arasında bence bir fark olması gerekir. Örneğin bir "cephe" sorunu, emperyalizme ve faşizme karşı "cephe" sorunu, başlıbaşına siyasi bir meseledir. Bunun, demokratik kitle örgütlerinin boyunu aşan yanları vardır. Bu tür cepheler siyasi organizasyonlar tarafından kurulur. Diğer örgütler de ya tek tek yada kurulan eylem birlikleri aracılığı ile bu cephede yerlerini alırlar. Bu anlamda DİSK'in son UDC çağrısının bizce anlaşılmayan, açıklığa muhtaç yanları vardır.

Genelde böyle bir çağrı olumlu karşılanabilir; fakat çağrılar sürekli yapılıyor, daha önce belirttiğim gibi. Siyasi kuruluşlar çağrı yapıyor, demokratik kuruluşlar çağrı yapıyor. Bu çağrılar, birlikte mücadelenin psikolojik koşullarını yaratmada işe yarayabilir ama iş pratiğe nasıl geçecektir? Çağrı yapmak her zaman pratiği çözmüyor.

Bunun dışında, demokratik kitle örgütleri planında işçi sınıfımızın ilerici sendikal örgütü DİSK'in başı çekmesi, bizce olumlu olur. Ancak, bu şu anlamda değildir: DİSK herşeyi düşünür, taşınır. Planını, programını yapar;kitle örgütleri de DİSK'in çağrılarını beklerler; DİSK başladığında da eyleme geçerler. Bu görüş bizce yanlıştır. Başı çekmekle birlikte, birlikte çalışmak, hareketleri ortaklaşa planlamak esastır. Yaşadığımız bir olay vardır. Memur örgütleri için, demokratik kuruluşlar için son derece ivedi olan sorunlar vardır. Memurların, diğer kesimlerin ve öğrencilerin bir yığın sorunları vardır. Bunların çok yogun bir biçimde ve mutlaka kamuoyuna mal edilmesi gerekir. Ekonomik-demokratik haklar mitingi ve yürüyüşü hazırlanırken DİSK'e öneriler getirdik. Fakat ne yazık ki, DİSK o günkü koşullarda bu eylemlerin provokasyona açık olacağı ve bu nedenle yapılmamalarının daha doğru olacağı görüşünü savundu. Ve eylemlerin ne başını çekti, ne de bu çalışmaların içine girdi.Sonunda şu gerçeği gördük : Ekonomik-demokratik haklar miting ve yürüyüşleri son derece etkin kitle gösterileri oldu.

Gerçi provokasyon girişimleri oldu,ancak bunları bir yerde olağan karşılamak gerekir. Nitekim, DİSK'in düzenlediği 1 Mayıs gösterilerinde bunları çok daha acı bir biçimde gördük, yaşadık. TÖB-DER olarak bizim 6 arkadaşımız öldürüldü bu olaylarda. Çok sayıda arkadaşımız yaralandı. Kısacası "işçi sınıfının koymadığı eylemler provokasyona açıktır ve başarılı olmaz" görüşü bizce yanlış bir görüştür.

Ancak bundan hiç bir şekilde sendikaların ve diğer derneklerin ayrı eylem koymalarından yana olduğumuz sonucu çıkmaz.Tersine, DİSK'in öncülük etmesinden, başı çekmesinden yanayız. Ancak bütün bu çalışmalarda, hazırlıkta ve uygulamada diğer demokratik kuruluşların görüşleri alınmalıdır, ortak hareket edilmelidir.

Özetle son çağrıyı olumlu bulmakla birlikte "cephe" sorununun kitle örgütlerini aşan bir sorun olduğunu vurguluyorum. "Cephe" kavramından ne anlaşılması gerektiği konusunda ayrıntılı bir bilgi, bir açıklık yoktur. Türkiye'nin sınıfsal yapısı, sınıflar mevzilenmesi konusunu içerebilir, başlıbaşına bir siyasi çağrı olabilir bu. Ama o zaman da dediğim gibi, kitle örgütlerinin boyunu aşar.

Bizim yaptığımız çağrılar, faşizme emperyalizme karşı birlikte mücadele, eylem birliği çağrılarıdır. "Cephe birliği" ise başka. Bu bizi aşar. Kuramayacağımız bir şey için çağrı yapamazdık. Bundan sonra da yapamayız.

Sonuçta son çağrıyı açık bulmadığımızı söyleyebilirim.

"ÇAĞRILAR, SOMUT PROGRAMLAR ETRAFINDA OLMALI, GAZETELERDEN ÖĞRENİLMEMELİDİR"

TEOMAN ÖZTÜRK : Benim bir gözlemim var. Türkiye'de sömürü ve baskının yoğunlaştığı dönemlerde "güçbirliği", "eylem birliği" çağrıları yapılmaktadır.Biz, örgütümüzün niteliğini, boyutlarını göz önünde tutarak ortak mücadelenin gereğini ve zorunluluğunu sürekli vurguladık. Dahası, bu tür mücadelelerde üzerimize düşen görevleri yerine getireceğimizi de söyledik.

Bu çağrılar ilk değil. Geçmişte de oldu. Kimi zamanlar, sendikaların çağrıları üzerinde toplandık. Hatta birini hatırlarım, programın yazılması aşamasına dahi gelinmişti. Ama orada kalınmıştır.

Neden böyle olmuştur? Bunun çeşitli nedenleri var. Ama en başta siyasi yaklaşımların durumu etkilediğini söyleyebilirim. Şimdi yine çağrılar yapılıyor. Ancak somut bir program olmadığı sürece bu tür çağrılar daha çok duygulara hitap eder biçimde gazete sayfalarında kalıyor.

Bence aşılması gereken ilk nokta soyut çağrı dönemini kapatmaktır. DİSK'in son çağrısını ben de gazetelerde yazılan kadarıyla biliyorum. Açık ve somut değil. Gazetelerden öğrenilen çağrılar üzerindeki düşüncelerimi ise açıklıdım.

Ancak örgüt olarak bize somut bir çağrı yapılırsa üzerinde ortaklaşa görüşülebileceğini söyleyebilirim.

Bir de şu olgu var: Geçenlerde 17 kuruluş olarak bir toplantı ve açıklama yaptık. MC'ye karşı mücadele anlayışımız üzerinde idi bu açıklama. Ertesi gün ise bir gazetede, bu olay üzerine "17 Kuruluş UDC'ye girdi; UDC çığ gibi büyüyor" başlıklı haberler çıktı. Oysa biz ne böyle bir çağrı aldık, ne de böyle bir kuruluşa "girme" kararı aldık. Soyut düzeydekalan çağrıların bir başka yanlış yansıması da böyle oluyor.

Çağrıların iyi niyetinden kuşku duyulamaz. Ancak uygulamaya konmadığı sürece bu tür çağrıların beklenen yararı sağlayamayacağı da ortada. Mesele gerçekten bir araya gelerek ortak hedefleri ve mücadele yöntemlerini bir arada saptayabilmektir. Bu çalışmalar ortak bir eylem programını elde etmeyi ve uygulamayı hedef almalıdır. Diğer kitle örgütleri ile sendikaların bir araya gelememeleri biçiminde ortaya çıkan eksikliği bu yolla aşmak gerekli dir.

YÜRÜYÜŞ : *Kanımızca şöyle bir özetleme yapabiliriz. Gerek sayın Gazioğlu, gerekse sayın Öztürk belirli noktaları vurguladılar. Özetle, işçi sınıfının öncülüğünün, sendikaların kendi başlarına ve diğer demokratik kuruluşlarla hiç bir diyaloga gerek görmeden bazı hedefler ve çağrılar saptaması biçiminde anlaşılamayacağı, "cephe" kavramının siyasi bir içeriğe sahip olduğu ve bu anlamda kitle örgütlerinin boyunu aştığı, DİSK'in UDC çağrısının çerçeve olarak net ve açık sayılamayacağı, bu çağrının gazetelerden öğrenilmesi ve diğer demokratik kuruluşlara bu anlamda somut bir çağrının yapılmaması, ortaya çıkan önemli noktalar arasında.*

Bunlara ek olarak yada bunların dışında konuyla ilişkin diğer görüşleriniz nelersayın Göker?

AYKUT GÖKER : Bir biçim meselesi üzerin de durarak söylenenlere bazı eklerde bulunmak istiyorum.

BİRLİĞİ SORUNUNU ...

Biçim önemli bir nokta çünkü özden kaynaklanıyor. Bizler biraraya gelen demokratik kitle örgütleri olarak belirli bir pratik yaşadık. İlk bir araya gelişimizde, kullanılan, kullandığımız bazı kelimeler bizler için birleştirici değil, ayırıcı oluyordu. Bunu hep beraber yaşadık ve sonuçta giderek ortak bir usluba vardık. Ortak usluplar bizler için daha birleştirici bir işlev görmeye başladı. Birlik çağrıları, ilk çıkış noktasında en azından üslup olarak kavrayıcı ve toparlayıcı olmalıdır. Daha ilk çıkışta çok geniş kitlelere ve örgütlere hitap edebilmelidir. Eğer bu yoksa, çağrılar daha başlangıçta tereddütler uyandırır.

Bir de şu nokta var: Bu çağrılar çok sayıda örgüte hitap etme durumunda. Bu örgütlerde de farklı siyasi çizgiler var. Eğer bu tür çağrılar daha başından belirli bir siyasi çizginin görüşlerini yansıtır durumda ise, demokratik kitle örgütleri açısından belirli tereddütlerin ortaya çıkmasını doğal karşılamak gerekir. Özellikle çok sayıda örgütü ve geniş yığınları kapsayan çağrılarda bu nokta özellikle önem kazanmaktadır.

ERHAN TEZGÖR : Son zamanlarda ortaya çıkan ilginç bir duruma dikkati çekmek gerekiyor.

Çağrılar, zaman zaman basın aracılığı ile yapılıyor. Basındaki çağrılar ve açıklamalardan sonra bir telefon alıyorsunuz. Telefonda "UDC üzerine ne düşünüyorsunuz" diye bir soru yöneltiliyor. "UDC" olduğu için değil, özellikle belirtiyorum, UDC yada başka birşey olduğu için değil, genel bir anti-faşist, demokratik çağrı olduğu için olumlu karşıladığınızı söylüyorsunuz. Ve bunun altını da çiziyorsunuz. Daha sonra bu sözlerin tahrif edildiğini görüyorsunuz. Söylemediğiniz şeylerin kamuoyuna yansıması gibi bir durumla karşılaşıyorsunuz.

"FAŞİZME KARŞI GÜÇLERİN BİRLİKTELİĞİNİN SAĞLANMASI ÖN PLANA ÇIKARILMALIDIR"

Bir başka nokta daha var. Bir mektup alıyorsunuz. Deniyor ki, "şu eyleme katılın". Ancak belirli bir eyleme katılmak demek, kitle örgütlerinin alıp tabanlarını o eyleme götürmeleri demek değildir. Bundan ibaret değildir. Gerek hazırlıklara, gerekse sorumluluklarına katılmak isterler ve doğaldır bu. Bu olmayınca, sizin hiç bir sorumluluk verilmediğiniz eylemlerde çeşitli durumlarla karşılaşıyorsunuz. Birinci nokta bu. Bir de şu var: Kimi çağrılar, belirli bir siyasal çizgiyi en başta ve açıkça yansıtıyorlar. Bütün iyiniyetinizle çağrıyı genel olarak "olumlu" bulduğunuzu söylerseniz, bir de sözleriniz tahrif edilerek bir gazete köşesinde "işte bu iş böyle olur" gibilerinden yer alırsa, bunu birleştirici saymak mümkün değil. Bu bir nevi nalıncı keseri gibi bir uygulama. Herşey bir tarafa yontuluyor. Çeşitli köşe yazarları, bunun somut örneğini verdiler ne yazık ki.

Böyle bir yaklaşımla bir sonuca varmak mümkün değildir. Önemli olan, bu dönemde faşist olmayan her kişinin ve kuruluşun bu mücadeleye katkıda bulunabilmesidir. Bunu sağlayacak en etkin çaba, bence, siyasi çizgi farklılıklarının ikinci planda tutulmasıdır. Diğer konuda sayın Gazioğlu ve sayın Öztürk'ün görüşlerine katılıyorum. Türkiye'nin bugünkü koşulları bu sorunun bir "cephe" kavramı ile birlikte ele alınmasına olanak vermiyor. Daha önce de belirtildiği gibi "cephe" kavramı siyasi bir öz taşıyor. İşçi sınıfının siyasal önculuğunü gündeme getiriyor.

Şu anda demokratik güçlerin ve kuruluşların yapmaları gereken, siyasi çizgileri ikinci plana itmektir. Ön plana çıkarılması gereken, faşizme karşı güçlerin birlikteliğinin nasıl sağlanacağı sorunudur.

YÜRÜYÜŞ : *Kanımızca bu açık oturum çerçevesinde tartışılan bazı önemli noktalarda sayın yöneticilerin ortak bir anlayışa sahip oldukları söylenebilir. Bu noktada ayrı bir sorumuz kalmıyor. Ancak son söz olarak vurgulamak istedikleri noktalar olabilir, bunları rica ediyoruz.*

TEOMAN ÖZTÜRK : Sözlerimin başında son dönemde bazı adımların atıldığını ancak bunların yeterli sayılamayacağını belirtmiştim. Bu yetersizliğin belirli nedenleri var.

Bunlar gerek özde, gerekse biçimde yansıyan nedenler. Buraya kadar siyasi nedenler üzerinde durmadım. Ancak bazı arkadaşlar değindiler. Gerçekten de bugün Türkiye'de kendini geniş emekçi kitlelere kabul ettiren ve devrimci hareketi alıp götürecek nitelikte bir öz örgüt yok.

Ancak hemen eklemek gerekir ki, buna doğru atılan sağlıklı adımlar var. Bence bu objektif durum, demokratik kitle örgütlerine ve mücadelelerine de yansımaktadır. Güçlük burada ortaya çıkıyor. 7-8 yıllık pratik içinde ortaya çıkan başlıca engel de bu olmuştur. Belirli siyasi görüşlerin dayatılması biçiminde ortaya çıkmıştır bu engeller. Ancak son zamanlarda demokratik örgüler platfonnunda bunların arka plana itildiğini de sevinçle görüyoruz. Siyasi platformda çeşitli görüçler tartışılabilir ve ön planda olabilir. Ancak, demokratik kitle örgütleri platfornuna inildiğinde bunların arka plana itilmesine dikkat etmek zorundayız. Ortak dili bulabilmek için bu başlıca zorunluluk. Yapamadıklarımızın nedeni olarak da buna yeterli dikkatin gösterilmemesi ileri sürülebilir.

Bunun aşılması gerekiyor. Ancak böyle demekle de aşılmıyor. Bence her kitle örgütünün programlarından ortak noktalar çıkarılabilir. Eylem birliği bu ortak noktalar üzerinde inşa edilebilir. Bu yapılmadan her kuruluş kendi düşünce ve programını dayatırsa, sonuca ulaşmak güçleşir. Yeni dönemde buna özellikle dikkat etmek gerekir.

Aşılması gereken diğer bir nokta da örgütlerimizin bugüne dek sendikalarla ortak bir çalışma içine yeterince girememesidir.

Bunların tümü aşılması gereken ve aşılabilir eksikliklerdir. Umarız ki önümüzdeki dönem, bunların birer birer aşıldığı bir dönem olur.

GÜLTEKİN GAZİOĞLU : Bu soruna daha geniş bir açıdan değinmek isterim. Demokratik güçlerin eylem birliğinden söz ediliyor. Önce şunu belirtmek gerek: Demokratik güçler, yalnızca demokratik kitle örgütlerinden ibaret değildir. Bunların dışında da siyasi yoğunluklar vardır ve bunlar önemli, hatta en önemli demokratik güçlerdendir. Bugün bütün halka, özellikle işçi sınıfına yönelen bir faşist tehlike vardır. Bu tehlike cepleleşmiştir. Buna karşı diğer güçlerin, bu arada siyasi yoğunlukların da cephe kurması kadar doğal bir şey yoktur.

Ancak ne var ki, bu bizim işimiz değildir. Bu, bizi aşan bir iştir. Biz, demokratik kitle örgütleri olarak kendi aramızdaki pürüzleri gidermeye, bugüne kadar diyalog kuramadığımız diğer kitle örgütleri ile aramızdaki ortak noktaları öne çıkarmaya çalışırız. Bu birliğin istenilen ölçüde sağlanamamasını, kanımca, siyasal bazı yaklaşımlar ortaya çıkarmaktadır. Demokratik kitle örgütlerinin bu konuda azami esnekliği göstermeleri, belirli tercihleri sonuna kadar dayatmamaları gerekmektedir. Buradan hareketle birlikte başarılı olunması, Türkiye'de var olan sosyal muhalefetin büyük bir maddi güç haline dönüşmesini sağlayacaktır.

Bizce Türkiye'de çok güçlü bir potansiyel var; demokrasi, bağımsızlık ,barış ve özgürlük mücadelesinde gerçekten güçlü bir potansiyel var. Ama bunu maddi bir güce dönüştürmek gerek. Bunu başarabilmek için de planlı, programlı ve örgütlü bir çerçevede ortak noktaları ön plana çıkarmak gerekiyor. Bu konuda sabırlı ve kararlı çalışmaları sürdürmek gerekiyor.

İŞÇİ SINIFI, TÜM EMEKÇİ KESİMLERİ MÜCADELE İTTİFAKINA KAZANMAK DURUMUNDADIR"

AYKUT GÖKER : İşçi sınıfı, mücadelesinde başarılı olabilmek için diğer tüm emekçi kesimleri mücadele ittifakına kazanmak durumundadır. Bunun uğraşını vermek durumundadır. Bu uğraş, kaçınılmaz bir biçimde gerek işçi sınıfının sendikalarına gerekse diğer emekçilerin kitle örgütlerine yansıyacaktır.

Bu durumda, işçi sınıfının sendikal örgütleri ile diğer kitle örgütlerinin bir araya gelmeleri, en azından bir eylem birliği oluşturmaları kanımca güncel hedeflerimiz arasındadır. Bu birliğin kurulmasında hem işçi sınıfının sendikal örgütleri hem de diğer kitle örgütleri sorumludurlar. Günümüzde bu sorumluluğa sahip çıkmanın mücadelesi verilmelidir. Bu sorumluluğa sahip çıkılması çabalarında, işçi sınıfının örgütlerine gerçekten çok önemli görevler düşmektedir.

GÜLTEKİN GAZİOĞLU : Ben son olarak şunu belirtmek istiyorum: Demokrasi mücadelesinin, demokratik güçlerin birliği sorununun böylesine ön plana çıktığı bir dönemde derginizin böyle bir davranışta bulunarak bizleri çağırmasını ve böylesine önemli bir konuyu tartışmasını saygı ile karşılıyorum ve YÜRÜYÜŞ'e teşekkür ediyorum.

Ayrıca şunu da söylemek isterim: Bir takım engeller var önümüzde. Ancak hayatın bizzat kendisi bu güçlerin birlikte hareket etmesini de dayatmaktadır. Geleceğe dönük olarak çok iyimserim. Daha önce de belirttiğim gibi büyük bir potansiyel vardır ve bu potansiyel, ilgili kuruluşların sorumlu davranışları sonucunda güce de dönüşecektir. Ve bütün bunların sonucunda, inanıyorum ki, zafer demokrasi güçlerinin olacaktır.

TEOMAN ÖZTÜRK : Çetin günler geçirdik, önümüzde de çetin günler var. Gerçekten amansızca saldırdılar. Ancak şunu da belirtmek gerek. Eksiklikleri ne olursa olsun, bağımsızlık ve demokrasiden yana güçler ne engellenebilmiş ne de geriletilebilmiştir. Tersine mücadele güçlenmiştir.

Önümüzdeki çetin günleri görebilmek için geçmişte yaşadıklarımıza bakmak yeterli. Bu çetin günlerde karşılaşılan engellerin aşılabilmesi büyük bir zorunluluk olarak dayatıyor. Bunları aşabilmek için de somut ve sağlıklı bir yaklaşım yeterli bence.

Bu eksikliklerin aşılması yolunda bize düşen görevleri yılmadan ve bunalmadan yerine getirmeye kararlıyız. İnandık ve inanıyoruz ki; verilen ve verilecek mücadelelerle gelecek günler aydınlık günler olacaktır.

ERHAN TEZGÖR : Sanıyorum şu noktaya varıyoruz: Demokratik güçler bugünkü koşullarda mutlaka bir araya gelip en etkin mücadeleyi vermelidirler. Ancak bunu sağlamada karşılaşılan tıkanıklıkları nasıl aşabiliriz sorusu belirli problemler yaratabilecektir. Ama yine de koşulların dayatması bu güçlüklerin aşılmasında yararlı olacaktır.

Örneğin, buradaki açık oturumda vardığımız bazı önemli noktalar vardır. Örneğin, bütün kuruluşlar, siyasi çizgi farklılıklarının ikinci planda tutulmasını önemli bir aşama olarak göstermektedirler. Faşizme karşı tüm güçlerin bir araya getirilmesi esas olarak alınmaktadır. Daha sağlıklı diyalogların kurulması gereğine inanılmaktadır. Bu inanç ve istemler doğrultusunda somut adımlar atıldıkça, sanırım, aydınlık dediğimiz geleceğe daha bir güvenle bakmak mümkün olacaktır.

Erim'in itirafları ya da bir eski başbakanın aczi üzerine

Yiğit GÜNEL

İKTİSAT FAKÜLTESİ MEZUNLAR CEMİYETİ, "GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE DEMOKRASİ SORUNU" KONULU BİR AÇIKOTURUM DÜZENLEDİ. TOPLANTIYI PROF. FERİDUN ERGİN YÖNETTİ. PROF. ŞERİF MARDİN, PROF. NİHAT ERİM, PROF. RUSTOV, TABİİ SENATÖR AHMET YILDIZ, DOÇ. ACAR ÖRNEK'İN KATILDIĞI AÇIKOTURUMDA, KONU ÇEŞİTLİ YÖNLERİYLE ELE ALINDI. ABD'Lİ PROF. RUSTOV, "TÜRK DEMOKRASİSİ İLERİDE TEHLİKELERLE KARŞILAŞACAK AMA BUNLAR GİDERİLECEKTİR " GÖRÜŞÜNÜ ÖNE SÜRDÜ. 12 MART DÖNEMİNİN BAŞBAKANI NİHAT ERİM, "MUHTIRACILAR 12 MART'TA ANAYASA'YI İHLAL ETMİŞLERDİR." DERKEN, ŞERİF MARDİN, "TÜRK DEMOKRASİSİNİN EN BÜYÜK ZAAFININ ARA KURUMLARININ BULUNMAMASI" OLDUĞUNU SÖYLEDİ. AHMET YILDIZ, "12 MART'IN YAPMAK İSTEDİĞİ, MANDAYI ATYARIŞINA SOKMAKTIR" GÖRÜŞÜNÜ ÖNE SÜRERKEN, ACAR ÖRNEK, "BATININ ÜÇ YILDA AŞTIĞI DEMOKRASİ KONULARINDAN BAZILARINI AZ GELİŞMİŞ ÜLKELER ÇOK DAHA KISA SÜREDE AŞMAKTADIR" DEDİ.

Amerikan Merkezi Haberalma Teşkilatı (CIA) elde ettiği belgelerin üçte ikisini açık haber kaynaklarından ve raporlardan, üçte birini ise bizim sinemalarda, casus romanlarında gördüğümüz usullerle elde ediyormuş.

Bu bilgi Amerikalı Prof. Rustov'un bir açıkoturumda yaptığı Türkçe konuşmasını dinlerken bir kere daha hatırıma geldi.

Sonra aynı açıkoturumda 12 Mart döneminin başbakanı Nihat Erim sözü alıp da bazı açıklamalar yapınca çevrem biraz daha aydınlandı. Ünlü şalcı profesör Erim, şöyle diyordu Rustov'u tanıtırken:

"Sayın Rustov da hatırlayacaklar, kendisi 1958 yılında Türkiye'yi ziyaret etmişti. Ve – Türkiye'de ordunun siyasete etkileri – konusunda bir tez hazırlamaktaydı. Benimle de konuştu. Ben, ordunun Atatürk döneminde görevini yapıp kışlasına çekildiğini ve artık siyaset dışında olduğunu söyledim. Sonra bilindiği gibi 1960 yılında bir ordu müdahelesi oldu ve yanıldığımı anladım."

Prof. Rustov yine Türkiye'de ve bu kez, ABD Başkanı Carter'in "özel enerji danışmanı" titrini taşımakta. Ecevit'ten, İnan'a kadar geniş bir siyasi kadro ile ve teknisyenlerle konuşmuş. Rustov şimdi yine Türkiye üzerine değerlendirmeler yapmakta. Şöyle diyor, "Türkiye yeni bir sıkışık dönem yaşamaktadır. Yeni müdahaleler söz konusu olabilir. Ancak, Türkiye'deki demokrasi bunu yenebilecek güçtedir."

Rustov'un "yeni kehanetinin" 1958 yılındaki ile bağlantısını bir yana bırakıp, 1960 askeri darbesi konusunda yanılan Prof. Nihat Erim'in 12 Mart dönemiyle ilgili ilginç açıklamalarına geçelim. Sayın Erim, 1958 yılında askerler ve siyaset konusunda yanıldı ama, garip bir tecelli ile, 1971 yılının 12 Mart'ından sonra başbakanlığa getirildi. Erim bu konuda şu açıklamayı yaptı:

"Ben, 12 Mart muhtırasını veren adamları tanımam. 18 Mart tarihinde devlet reisi tarafından bana müracaat edildi. – Aradık, taradık memleketi bu ortamda selamete çıkaracak kişi olarak seni bulduk, senden bu fedekarlığı istiyoruz, ayrıca partinden de istifa edeceksin ve başbakanlığı kabul edeceksin... – Bu ortamda bu benim için büyük bir fedekarlıktı. Bunu kabul ettim. Bundan daha kötü olmasını zannederim arkadaşlarımla birlikte önledik. Daha fena ne olabilirdi? Muhtırada maddesi vardı. Meclisler kapanabilirdi. Kapandığı zaman nasıl açılırdı? Bilmem! Ama ben aldığım noktadan daha ileri götürmemeye azami gayret sarfettim."

12 Mart başbakanının savunusu bu noktada kalmadı. Yapılan tutuklamalar ve işkenceler konusunda da Erim hiçbir müdahalesi olamadığını aczinin itirafı olarak sergiledi:

— HESAP VERECEK

"Sayın Tarık Zafer Tunaya karşımda oturuyor. Anayasa meselelerini tartışmak üzere kendisinden görüşme rica ettim, davet ettim, yolda tutuklandı. Haberim yok. Sıkıyönetim ilan edilmiş. Sıkıyönetim ilan edildiği zaman, birçok yetki sıkıyönetim idaresine geçer. Sıkıyönetim komutanları bölgesel başbakanlar durumuna geçerler. Ve şimdi ilk defa açıklıyorum, o günlerde gözaltına alınanlar, hapse atılanlarla ilgili olarak hiçbiri hakkında haberim olmadı ve benim müdahalem olduysa lehte oldu. O da bir defa oldu. Üniversiteden arkadaşım Bülent Nuri Esen'in eşi telefon edip tutuklandığını söyledi. Ben, tanıyordum kendisini – o böyle bir şey yapamaz– dedim. Bunun dışında hiçbir müdahalem olmamıştır."

İşkence konusunda kendisinin Fahri Özdilek tarafından mektup ile uyarılınca hemen harekete geçtiğini ise şöyle açıkladı:

"Özdilek, bana bir mektup ile başvurmuştu. Gözaltına alınanlara cebir ve şiddet uygulanıyor, diye. Ben, hemen o gün 6 Haziran1971 günü tüm sıkıyönetim komutanlıklarına, böyle bir ihbar aldım önemle dikkatinizi çekerim, durumu tahkik edin bana bildiriniz, dedim"

Ülkede yaşayan insanların Bülent Nuri Esen gibi eski arkadaşı olmaması halinde elinden bir şey gelmediğini Prof. Erim'de açıklamış oluyor böylece. 6 Haziran 1971 gününden sonra ise, yapılanları herhalde kendisi iyi bildiği Fransızca yayınlanan Le Monde gazetesinde okumuştur. Onun için 6 Haziran'dan sonra işkenceler devam etmedi açıklamasını getirmez, herhalde...

Evet 12 Mart döneminin başbakanı Erim, başbakanlık döneminde neyin nasıl olduğunu, kimin nerede neye çomak soktuğunu bilmediğini, kimin nasıl etkileycrek ne haklar elde ettiğini bilmediğini, hepsinden de öte, kendisinin "Muhtıra ile Anayasa'yı ihlal edenlerin" başbakanı olduğunu, savunmasında açıklıyor. Bu acz önemli bir gelişmenin ışığıdır. Ama Erim'in hâlâ siyaset içinde kalabilmesi genel bir yıkımın göstergesidir...

Kıbrıs'taki grev en çok kimleri etkiledi?

İşçi sınıfının mücadelesi, Kıbrıs'ta da yeni boyutlar kazanarak sürüyor.

Önceki hafta içinde Kıbrıs Türk Amme Memurları Sendikası tarafından Sağlık, Gümrük, Veteriner, Posta ve Sivil Havacılık kollarını kapsayacak şekilde başlayan grev hareketi giderek güçleniyor. Başlangıçta 700 işçi ile başlayan greve katılımın daha sonra 1500 kişiyi kapsadığı bildiriliyor.

Çıkar hesaplarını sürdürmede hiç bir engel tanımamak konusunda kararlı bulunan Denktaş kliği yasal olarak süren grev karşısında baskı uygulamalarına girişmekte gecikmedi. Denktaş kliği "elzem servislerin aksamaması" gerekçesi ile grevi yasaklamaya kalkıştı.

Grevi yasaklama çabalarının sözde "hukuki" kaynağını nereden aldığı ise daha ilginç bir nokta. Denktaş kliğinin kullandığı gerekçelerle ve sahibi olduğunu iddia ettiği "yetki"lerle grevlerin yasaklanabilmesi, kaynağını İngiliz sömürgeciliği zamanındaki baskı "yasa"lardan alıyor. İngiliz sömürgeciliğinin adadaki sömürge valisine tanıdığı grev yasaklama hakkı, bugün aynen Denktaş kliği tarafından işçi sınıfına karşı kullanılıyor.

Kıbrıs Türk Federe Devleti Başbakanı Nejat Konuk da grev karşısında en "hızlı" tehditleri savuranlar arasında. Konuk durmadan, "grevin devam etmesi halinde bütün işçilerin işlerine son verileceği" tehdidini savuruyor.

Ancak bütün bu olup bitenlerin ilginç bir yanı daha var. Denktaş ve çevresinin, çalışanların hak mücadelesine karşı hiç de "rahat" ve "kayıtsız" kalamayacakları, ellerindeki bütün araçları kullanarak çalışanları sindirmeye çalışacakları biliniyor. Ancak sorun bundan ibaret değil. Grev sonucunda çıkarları zarara uğrayan "özel" bir kesim daha var. Bunlar kaçakçılık sonucunda keselerini alabildiğine dolduranlar. Kıbrıs'ın bölgede uluslararası bir kaçakçılık merkezi oluşundan büyük çıkarlar sağlayanlar, grev sonucunda "kaçakçılık hizmetlerinde" de belirli aksamalar olduğunu görüyorlar.

İşçilerin haklı direnişleri karşısında en azgın bir biçimde dikilenler ve Denktaş kliğini grev üzerinde (zaten dünden hazır oldukları) "yasal" tedbirler almaya zorlayanlar da bunlar.

İşçi sınıfının uyanışı ve mücadelesi sözde yasal ya da "şoven" engelleri birer birer aşacak. İşçi sınıfının mücadelesi sınır tanımıyor, sömürge döneminden kalma yasaları da tanımıyor. Mücadele, Kıbrıs'ta da bütün bu engelleri aşarak ilerleyecek.

SOVYET BAŞARILARININ YAŞAMA YANSIMASI

CANDAN BAYSAN

13 gün gibi kısa bir süreyi de kapsasa Sovyetler Birliği gezisinin izlenimlerini dört sayfalık bir yazı dizisine sığdırmak olanaksız. Hele, bazı gözlemleri yayınlanmış verilerle desteklemek zorunluğu, birinci elden izlenimler için ayrılan bölümü daha da sınırlıyor. Ayrı bir sınır da, özellikle bu son yazı için söz konusu. Gezide birlikte olduğumuz gazetecilerden bazıları izlenimlerini yayınladılar. Çoğu kez, birlikte iken söylediklerı ile yazdıkları birbirini tutmadı. Belirli olayları farklı olarak algılamış olabiliriz, fakat eksik bilgi verme, giderek saptırma düzeyine varan bazı konuların da düzeltilmesi kaçınılmaz. Bu tutumun nedenlerini saptamak kaçınılmaz. Kısaca antikomünizm diye özetliyebiliriz.

Bilimsel ve teknolojik ilerlemenin sonuçlarının toplum yaşamına yansımasını araştırmanın en kısa yolu olarak, olduğunca çok kişi ile konuşup onların gelirleri, tüketimleri, işleri ve aileleri konusunda bilgi almaya çalıştık. Yöntemin verimsizliği hemen belirdi. Her bir konuşmayı aktarmanın, ayrıca ne kadar çok kimse ile konuşulabilse de genelleme yapmak olanağının bulunmaması, hem de böyle bir yolun yanıltıcı olması nedeniyle. Yalnız, kesinlikle söylenebilecek birşey var: İstatistiklerle, broşürlerle verilen bilgiler güvenilir nitelikte. Kiralar gerçekten aile gelirlerinin % 5'ini, 6'sını geçmiyor. Mutfak, tuvalet vb. dışında salt yaşama alanı olarak kişi başına 10 m^2 hesabına dayanan konut politikası titizlikle izleniyor.

BİR ÖRNEK: GELİRİN YÜZDE BİRİNDEN AZ KİRA

Bütün konutlarda her türlü uygar gereksinmeler karşılanmış; gaz, elektrik, su, ısıtma gibi. Sorun, bu hizmetlerin bulunup bulunmadığı olmaktan çıkmış, ne kadarının ücretsiz olarak sunulduğuna gelmiş. Örneğin ısıtma bütün ülkede ücretsiz. Elektriğin 100 kws'i 4 kapik,vd. Bir örneğe değinmeden geçemiyeceğim. Bakü'de tanıştığım bir fabrika müdürü ayda 400 ruble kazanıyor. Henüz yeni evli ve çocukları yok; karısı teknik kitapların bulunduğu bir kütüphanede çalışıyor. Onun aylık geliri de 150 ruble. Toplam 550 rublenin yalnız 3,5 rublesini kira olarak veriyorlar ve bunun içinde sözü edilen hizmetlerin ücreti de var. Kiranın bu denli düşük olmasının nedeni: "Henüz küçük bir aileyiz, fazla yaşama alanına gereksinmemiz yok, dolayısıyla bir odalı apartman bize yetiyor ve onun da kirası ancak o kadar..."

Yasal en düşük aylık ücret 70 ruble, fakat bunun bir anlamı yok, çünkü uygulamada bu sınır çoktan aşılmış. Konuştuğumuz hiç kimsenin aylık geliri 120 rubleden az değildi. Bu düzeyde kazananlar da çoğu kez emekliliklerinden sonra da çalışanlar, yani en az 90 ruble olan emeklilik aylıklarına ek olarak kazandıkları.

KUSURLARIMIZIN GÖZLEMLERİMİZİ ETKİLEMESİ

Bulunduğumuz kentlerin konutlarının herbirinin çatısında bir TV anteni görmedik. Bu doğru, ama görmek olanağı bulduğumuz üç evden ikisinde piyano vardı. Genelleme yapmamaya özen göstererek belirtilebilir ki TV boş zamanları değerlendirmenin yalnız bir yolu. Zaten TV programlarının çoğunluğu eğitime ve özellikle çocuklara yönelik. Çocuklara sağlanan diğer ayrıcalıklardan bazılarına önceki yazılarda değinilmişti. Başarılı piyonerlere (komsomolluk öncesi çocuklar için örgüt üyelerine verilen ad) tanınan başka bir ayrıcalık daha var. Devrim kahramanları ya da savaş ölüleri için dikilmiş anıtlarda kısa süreli de olsa nöbet tutma hakkı. Böyle bir yerde nöbet değiştirme sırasında çok duygulanan bir gezi arkadaşınız sonradan, anılarını yazarken nöbetçi kız çocuklarından birinin mavi gözlerine takılmış. Kimbilir neleri anımsayarak, çocuğun genç kızlık yıllarını düşlemiş ve onu bir sokak kadını olarak canlandırmış gözünde...

Halbuki, Sovyetler Birliği'nde çalışan nüfusun hemen yarısının kadınlardan oluştuğunu, sağlık merkezlerinde kadınların çalışanların % 70'ini, eğitim hizmetlerinde % 80'ini oluşturduğunu gezi sırasında kendisinin de sorduğu bir sorunun yanıtı olarak öğrenmiştik. Çoğunlukla, Komsomol ya da Parti üyesi olan rehberlerimizden kadın olanları için "kanatsız melek" benzetmesini kullanmıştı. İki tutum arasındaki zıtlığı anti-komüniz mle açıklamaktan başka birşey gelmiyor insanın aklına.

İÇKİLİ ZİYAFETLERİN YAN ETKİLERİ

İrkutsk'da, ayrılacağımız gece katıldığımız özel bir danslı-içkili akşam yemeği sırasında bunalıp dışarı çıktığından ve lokantanın önünde bekleşen ve perde aralığından içeriyi seyreden kişilerden söz eden bu gezi arkadaşımız başka bir kentte başka bir akşam yemeği sonrasını da anımsar. Bakü'deki o geceye geçmeden önce İrkutsk gecesine dönelim. Lokantalar günler öncesinden rezerve ediliyor ve Sovyet insanı gündüzki çalışmasını geceleri yoğun eğlentisi ile sürdürüyor. Kentin başka yerlerinde bizim bulunduğumuz lokantaya benzer bir sürü lokanta ve diğer eğlence yerleri var. Böyle yerlerden dönenler bir lokantanın önünde duraksayıp oraya da uğramayı deniyorlar; dolu olduğu için de yollarına devam ediyorlar. Yoksa akşam yemeğe başladığımız saatten, arkadaşımızın bunaldığını söyleyip de dışarı çıktığı geç saate kadar perde aralığından içeriyi gözetlemek için bekleşenlerin bulunabileceğini düşünebilmeye ne denir, bilemem.

Bakü'de gece geç saatlere kadar süren diğer bir içkili akşam yemeğinden otele dönerken, bazı grup üyeleri de sokaklarda başka sarhoşları aradılar. Dilleri bizimkinin aynı denebilecek kadar benzeri olan Azerbaycanlılar arasında Türkiye'ye kaçmak isteyen olup olmadığını araştırdılar. Bir sarhoşun kendilerini evine çağırması, "kuzu kurban edeceğini" söylemesi onları çok duygulandırdı. Böyle gözlemlere dayanan bir geziden döndükten sonra da yazdıkları çoğu kez Azerbaycan'da, Özbekistan'da kullanılan alfabe oldu, mağazalarda gördükleri kuyruklar oldu.

KUYRUKLAR BOLLUĞUN SİMGESİ

Kuyrukları doğru değerlendirmek gerekir: Kuyruklar kıtlık olduğundan değil. Sovyetler Birliği'nde kıtlık olmadığını kendileri de yazdılar. Bütün lokantalar birçok kez belirtildiği gibi sürekli dolu ve rusçada yalnız yemek yenilen yeri belirtmek için 5 ayrı sözcük var. Bu durumda, bir işçi ailesinin evine ayda 4-5 kez et girdiğini söylemek yanlış olmaz ama eksik olur. Çok sık dışarda yiyen bir aile için böyle bir bilgi ne denli aydınlatıcı olabilir?

Kuyruklara dönelim: Bir mağazada bir kasiyerin ya da bir satış memurunun birden çok müşteriye hizmet etmesi gerekiyorsa -ki yoğun tüketim nedeniyle bu çoğu kez böyle- kendiliğinden gözetilen bir kural var: Kuyruğa girmek. Yani bir diğer kişinin haklarına saygı. Tüketim eğiliminin yüksekliği ucuzluktan kaynaklanıyor. Bir ülkedeki fiyatların bir diğer ülkedekinden düşük olduğunu söylemek olanağı yok. Bu bilimsel olarak böyle. Fiyatlar denilince, akla ortalama fiyatlar gelir ve ortalama fiyatlar ne olursa olsun iki ülke arasındaki döviz kuru ayarlamaları ile ortalama fiyat düzeyleri, genel olarak, birbirinden büyük farklar göstermez. Örneğin, bir gezi arkadaşının dediği gibi etin fiyatı 150 lira falan değildi. Yalnız 2-2,5 ruble kadardı. Ruble olarak fiyatları lira olarak vermekten kaçınmalı; kullanılan resmi kurun ne derece gerçekçi olduğu bir yana, karşılaştırma bir anlam taşımaz. Etin fiyatını, kirayı, bir kent kitle taşıtında 3 kapik olan ücreti (1 ruble — 100 kapik) aylık gelir ile karşılaştırmak gerekir.

IRKUTSK'DA SAVAŞ ÖLÜLERİ ANISINA DİKİLMİŞ ANIT. ONAR DAKİKALIK NÖBETLERİ İÇİN GÖREVE GELEN PİYONERLER. KENTİN 79 BİN İNSANI SAVAŞTAN DÖNMEMİŞLER. HER KENTTE BENZER ANITLAR VAR. BRATSK'DAKİNDE BÜTÜN ÖLÜLERİN ADLARI SIRALI; YALNIZ BİR AİLEDEN 49 AD SAYDIM...

Dolayısıyla ucuzluk bir diğer ülkedeki fiyatlara göre değildir. Sovyetler Birliği'nde fiyatlar yükselmez ve Anayasa'ya göre de ülkenin her noktasında aynıdır. Bunun yanında sürekli ve kesintisiz artan birşey vardır: Gelirler. Her beş yılda bir % 25 artan reel gelirler. Tüketilen malların fiyatları aynı kalırken gelir düzeyi sürekli olarak yükseliyorsa bu, aynı zamanda yaşamın ucuzlaması ile eşanlamlıdır. Yarından kaygıları olmayan insanlar, yani, evini, ulaşımını, eğitimini ve çocuklarının geleceğini garanti etmiş insanlar için ucuzlayan yaşam, ya da yükselen refah, kendisini yoğun tüketim olarak gösteriyor.

"Pekala, sokaklarda ciklet, yabancı sigara, blucin ya da ruj satın almak için yaklaşanlara ne dersin?" Denilecek bir tek şey olmak gerekir: "Bende bu aradığın şeyler yok!..." Yoksa, hem bu ilişkiler içine girip, hem de sonradan bunlardan yakınmak tutarlı olmaz. Bunun dışında, sözü edilen olgunun boyutları ancak anti-komünistleri rahatsız eder. Yaşamın ucuzlaması ve refahın buna bağlı olarak sürekli artmasından anlaşılması gereken ciklet satın alıp alınamadığı değildir.

HAKKINDA PEK YAZILMAYAN GÖZLEMLER

Ya nedir? Birkaç kısa örnek: Moskova metrosunda 2-3 dakikada bir tren geliyor; vardiya değişim saatlerinde artan kalabalığı karşılamak için her 30 saniyede bir. Bu, otobüs, tramvay ve troleybüsler için de benzer. 3 kapiklik bozuk para hâlâ kullanımda, çünkü bu taşıtların ücretleri hiç değişmemiş; ilk başladığında ne ise gene o. Yalnız, bunlar konusunda yazmak, ya bazılarımız için uygun değildi, ya da bize metro gezdirilirken onlar otel dolaylarında sarhoş ve kadın aramakta oldukları için zaten yazamazlardı.

Örnekleri sürdürelim: Taşkent'te, kentin üçtebirini yıkan 1966 depreminden beri yapılmış olan konutların duvarları eski süsleme sanatı örnekleriyle donatılmış. Yeni Opera Binası birkaç asırlık mimarlık izleri taşıyor. Gene Taşkent'te Ali Şir Nevai'nin büyük bir heykeli yanında sıralanmış ve aralarında Puşkin ve Gorki ile birlikte başka şairlerin büstlerinin bulunduğu bir meydanın ortasındaki sığ havuzda, yüzme dersi almakta olan 5-6 yaşında çocuklar gördük. Yüzme dersi öğrenebilecekleri başka bir havuz bulunmadığı biçimde yorumlayanlar oldu. Kaba bir "Aaa, işte bizim Ali Şir Nevai..." edebiyatı yapanlar, bir toplumun çocuklarını kültürle içiçe yaşatmak için daha başka neler de yapmakta olduğunu unutmuşlardı.

Söylenebilecek çok şey var. Tam kapasite ve düzen içinde çalışan 4 bin kişilik Rusya oteli; Moskova'da her hafta 35 bin kişinin sirke gitmesi; sirk bilet ücretinin 1-2 ruble arasında olması; bütün kentlerin sokaklarının sabah saat beşte, yıkanarak temizlenmesi; yağmurdan sonra uçak pistindeki nemi alan kurutucu kamyonlar; ortasında göbek işlevi görsün diye beyazla çizilmiş bir daire bulunan 200 metre boyutlarında meydanlar ve bu çizgi-göbeğe günün her saatinde uyan trafik; havaalanı, otel ve benzeri yerlerin bekleme salonlarında masalar üzerine serpiştirilmiş her dilden, bazıları 100 sayfalık bedava kitaplar vb.

Belki 13 günlük bir geziyi daha uzun anlatmak da doğru olmaz... Sınırlı gözlemleri aktarmak, belirli verilerden yararlanmak ve olduğunca az spekülatif söz etmek en doğrusu. Yazı, başta belirtilen ve sonradan çıkan bir zorunlığın karşılanması nedeniyle, başlığıyla pek ilgili olmadı. Gene de Sovyet kazanımlarının yoğun bir biçimde yaşama yansımasına ilişkin ipuçları vermiş olmak gerekir.

Söylenebilecek son birşey, sürecin hızlandığının sezildiği; sezileri de anlatmak zor, meğer ki kasıtla hareket edilmesin...

BİTTİ

MAKARİOS'TAN SONRA KIBRIS'I DAHA ZOR GÜNLER BEKLİYOR

— ÖLÜMÜ ÇOK ŞEYİ ETKİLEYECEK

Bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti'nin, doğuşundaki lideri ve zor günlerindeki değişmez Devlet Başkanı Makarios 3 Ağustos sabahı öldü. Makarios'un ölümü, gerek Kıbrıs gerekse tüm dünya için başlıbaşına ve önemli bir politik olay olmuştur. Makarios; ölümü, tarih için olduğu kadar, hatta ondan da önce, gelecek için büyük sonuçlar doğuran ender insanlar ve liderler arasına şimdiden katılmıştır.

Tarihin her zaman kendi akışına denk düşen liderleri yaratması gibi, Makarios da, Kıbrıs'ın geleceğiyle ilgili bütün gelişmelerin değişmez bir değişkeni olmuştur. Makarios'un Kıbrıs'ın tarihi ve geleceği için taşıdığı önem, Kıbrıs'ın bağımsız bir devlet olarak doğuşunda ve bu devletin varlığının emperyalizmin entrikalarına karşı korunması mücadelesinde oynadığı rolden gelmektedir. Makarios, herşeyden önce bir ulusal liderdir. Sömürgeciliğin dünya çapında yıkılışı ve ulusal kurtuluş hareketinin yükselişi sürecini kavrayan bu kişi, ülkesinde de ulusal kurtuluş hareketinin itici gücünü oluşturan toplumsal güçlere önderlik etmeyi başarmıştır. Makarios, yalnız ulusal kurtuluş hareketinin zorunluluğunu kavramakla kalmamış, aynı zamanda zamanımızdaki diğer köklü değişimleri de izlemiştir. Ülkesini bağlantısızlık hareketinin önemli destekleri arasına sokmuştur. Kıbrıs, Akdeniz'de, Avrupa'da ve tüm dünyada barışın güçlendirilmesinin en önemli manivelalarından biri olmuştur. Bu yüzden de emperyalizmin saldırılarının sürekli bir hedefi olagelmiştir. Emperyalizmin Kıbrıs'ta girıştüği bütün komplolarda, ilk hedefin, genellikle Makarios'un ve O'nun hükümetinin tasfiyesi olması elbette bir rastlantı değildir.

Makarios, çağının temel çizgilerini kavradığı kadar, kuşkusuz çağının çelişkilerini de kendi kişiliğinde yansıtmıştır. Makarios bir ulusal liderdir ama, bir burjuva lideridir de. Makarios'un ulusal kurtuluş hareketini kavrayışı, bir burjuva liderinin kavrayışı olmuştur. Makarios, burjuva milliyetçiliğinin sınırlarını aşarak, sürekli ve tutarlı bir anti emperyalist konuma ulaşamamıştır. Bu yüzden, emperyalizmin Kıbrıs'taki entrikalarına karşı kazandığı başarılar çoğu zaman bir yarım başarı olarak kalmıştır. NATO'ya ve NATO'culara karşı sağlam bir duvar kuramamış, sosyalist ülkelerle dayanışma ve işbirliğini zigzagsız bir rotaya oturtamamıştır. Makarios, Kıbrıs'in bağımsızlığına kavuşmasında olumlu bir rol oynayan milliyetçiliğin, daha sonra, Ada'daki Rum ve Türk toplulukların birbirine düşürmeye çalışan güçlerin şovenizmiyle bulaşmasının önüne gereği gibi geçememiştir.

Makarios'un politikasındaki bu çelişkileri, sadece yada temelde O'nun kişisel özellikleriyle açıklamak mümkün değildir. Dayandığı ideolojinin de ötesinde, Kıbrıs'ın toplumsal ve politik koşulları bu çelişkilerin kaynağında yatmaktadır. Makarios'u Kıbrıs'ın devlet başkanlığında tutan güçlerin, işçi sınıfından Rum kökenli burjuvazinin "ulusal" kesimlerine kadar uzanan kapsamı, söz konusu çelişkilerin asıl nedenidir. Aslında Makarios'un en önemli kişisel meziyetini de, belki, dayandığı toplumsal güçler arasındaki çelişkilerin emperyalizmin elinde bir malzeme haline gelmesini önlemede oynadığı rolde aramak gerekir.

Makarios'un ölümünün emperyalist çevrelerde bir umut ışığı olarak karşılanmasının temel nedeni de budur. Emperyalist çevreler, Makarios'un ölümünü, Kıbrıs Rum toplumunda yeni bir karışıklık yaratmak için kullanmaya çalışmaktadırlar. Bu karışıklık ortamından Kıbrıs'ı NATO'ya bağlamak isteyen gerici, işbirlikçi güçler yararlanacaktır. Rum toplumundaki NATO'nun güvenilir adamları yeni yönetimde hakim duruma getirilecektir. Böylece, kısa yada uzun vadede Kıbrıs'ın fiilen iki parçaya bölünmesine, Ada'nın NATO'ya bağımlı hale gelmesine yol açacak bir çözüm yolu Kıbrıslı'lara kabul ettirilecektir.

1974 bunalımından bu yana "Makarios faktörü"nü ortadan kaldırmaya çalışan emperyalist güçler ve onların işbirlikçileri, şimdi ecelin bu faktörü ortadan kaldırmasıyla rahatlamış gözükmektedirler. Amerikan New York Times'da, Makarios'u Kıbrıs'ta bir çözümü engelleyen en büyük unsur olarak ilan eden bir yazının çıkması, bunun iyi bir kanıtı olmuştur. Türkiye'deki gerici ve şoven çevreler de Makarios'un ölümünü bir bayram vesilesi yapmışlardır. Ankara'daki ve Kıbrıs Türk kesimindeki yönetici çevreler, bütün dünyada Kıbrıs'ın meşru devlet başkanı olarak kabul edilen Makarios'un ölümünü, bağımsız Kıbrıs devletinin meşruluğunu daha pervasızca reddedebilmek için kullanmaya çalışmaktadırlar.

Makarios'un ölümü, Kıbrıs'taki anti-emperyalist ve demokratik güçlerin önündeki görevleri daha da ağırlaştırmıştır. Bu görevler, ancak Ada'daki tüm ilericilerin daha sıkı eylem birliği ve dayanışmasıyla aşılabilir. Geçen yıl yapılan Temsilciler Meclisi seçimlerinde güçlerini birleştirmeyi başaran üç parti, AKEL, Demokratik Cephe Partisi ve Tek Demokratik Birlik Merkez Partisi, seçimlerde kazanılan zaferi sürdürmek görevliyle karşı karşıyadırlar. Seçimlerde Temsilciler Meclisi'ne giremeyecek kadar büyük bir yenilgiye uğrayan NATO'cu Klerides ve çevresinin çevirebileceği yeni oyunların bozulması zorunludur. Kıbrıs işçi sınıfının partisi AKEL'in savunduğu gibi, ilerici güçlerin birliğinin daha yüksek düzeylerde somutlaştırılması ivedi bir görevdir. Ancak böyle güçlü ve tutarlı bir eylem birliği, Kıbrıs'ın önüne, Ada'nın bağımsızlığının, toprak bütünlüğünün ve bağlantısızlığının uluslararası garanti altına alındığı, Ada'nın bütünüyle askersizleştirildiği,iki toplumun iç yönetimlerinin demokratikleştirildiği, emekçi halk kitlelerinin topluluk ve merkezi devlet yönetimlerinde söz ve karar sahibi olabildiği ve eşit şartlar altında kardeşçe, uyumlu bir biçimde yaşayabildiği yarınların yolunu açacaktır.

MISIR LİBYA ÇATIŞMASINI KIŞKIRTAN EMPERYALİZM MISIR'DAN YENİ ÖDÜNLER İSTİYOR

Mısır-Libya çatışmasının arkasında yatan gerçek nedenler dünya kamuoyu tarafından daha açık bir biçimde öğreniliyor. Dünya burjuva basın organlarında yayınlanan haber ve yorumlar, çatışmanın arkasında emperyalizmin çıkarlarının yattığını ortaya koyuyor. Emperyalist basın organları, Mısır'ın Libya'ya karşı başlattığı saldırıyı haklı göstermek için öne sürdükleri gerekçelerle, saldırının gerçek amaçlarını sergilemeye devam ediyorlar.

Libya'nın ilerici yönetiminin anti-emperyalist Arap güçleriyle ve sosyalist ülkelerle kurduğu dayanışmanın, başta Suudi Arabistan olmak üzere gerici Arap rejimlerinin Libya'nın sindirilmesi için Mısır üzerinde kurdukları baskının temelinde yattığı burjuva organlarınca ortaya konuyor. Mısır'ı krediler yoluyla kendilerine gitgide daha çok bağımlı hale getiren petrol zengini gerici Arap rejimlerinin bu çabalarında başarı kazandıkları gizlenemiyor.

Bu arada, Libya üzerinde kurulmak istenen baskının temelinde, herşeyden önce Ortadoğu'da emperyalizmin çıkarları doğrultusundaki bir "düzenleme"yi gerçekleştirme amacının yattığı daha açık biçimde ortaya çıkıyor. ABD Başkanı Carter'la İsrail Başbakanı Begin arasındaki son görüşmelerle, Mısır ve Suudi Arabistan'ın Ortadoğu konusunda toplanacak olan Cenevre Konferansı'nda Filistin direniş hareketinin de temsil edilmesi konusundaki taleplerinin yumuşatıldığı, buna karşılık ilerici Arap yönetimlerinin tepkilerinin de giderilmesi gerektiği üzerinde duruluyor. İngiliz Economist dergisi, Irak ve Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin Arap dünyasında belirleyici bir öneme sahip olmadığını, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün de büyük ölçüde Suriye tarafından denetim altına alındığını ileri sürdükten sonra, sıranın Libya'nın "sessizleştirilmesine" geldiğini haber veriyor. Dergi, Sedat'ın, "Libya'ya bir ders verdik" biçimindeki sözlerini de bu yönde yorumluyor.

Emperyalist basın organlarında yapılan açıklamalar, böylece Mısır ve Libya arasında başlatılan çatışmanın, en azından Lübnan iç savaşına giden bir planın parçası olduğunu gösteriyor. Diğer yandan, Mısır'ı Libya'ya karşı bir saldırıya teşvik etmek için bütün olanaklarını kullanan emperyalizm, şimdi de Mısır'ın kendisine yeni ödünler vermesinin gerekliliği üzerinde bir propaganda başlatmış bulunuyor. Emperyalist basın organları, Mısır'ın büyük iç ve dış sorunlarının Libya'nın sözde "provokasyonlarıyla" bağlanamayacağını, bu sorunların çözümü için daha "köklü" önlemler alınması gerektiğini yaymaya çalışıyorlar. Böylece haktan ve doğrudan yana gözükmeye çalışan burjuva yayın organları, Mısır'ın iç ve dış sorunlarının çözümü bahanesiyle, iç politika ve ekonomide emperyalizme ve uluslararası tekellere yeni alanların açılmasını, dış politikada ise emperyalizmin Ortadoğu stratejisiyle daha uyumlu olarak bütünleşen bir çizginin izlenmesini öneriyorlar.

Mısır ve Libya arasındaki son çatışmayı izleyen günler, Ortadoğu'daki ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesi için bu sonuçların çıkarılmasına yol açıyor.

Çevirmenin yazgısı ya da Ahmet Angın

Sennur SEZER

Alabilecekleri en büyük ödül okurun o çeviriyi yadırgamadan okuması, sevmesidir. Yoksa fazla baskı yapan bir kitaptan her baskıda alacakları para daha da azalır.

Bütün bu özverisine karşın edebiyatımızda nedir çevirmenin yazgısı? Gereğince saygınlık kazanmış mıdır, yoksa emeğinin karşılığını tam alamamanın yanında bir de horlanır mı?

Rusça'dan dilimize doğrudan çeviri yapan Nihal Yalaza, Hasan Ediz bütün o çevirilirden ne kazanmışlardır, çeviricilerinin radyo uyarlamalarında bile adları anılmamakla karşılaşmanın yanında? Yine bileni az bir dil olan Yunancanın çevirmenleri Nevzat Hatko ve Ahmet Angın'ın durumu nedir? Bu iki adı hiçbir yazarlar sözlüğünde bulamazsınız. Bu günlerde çeviri yapamayacak kadar hasta olan Hatko'nun yanında Fransızca, İspanyolca ve Yunanca çevirmeni Angın'ı kaybettik. Angın Kazancakis çevirileriyle hatırlanır. Özellikle dört baskı yapan "Zorba"yla, onun yanında toplatılan yargılanan çevirileri vardır. Toda-Raba, Vietnam'da Halk Savaşı ve Amerika, Grevler, Sendikalar, Partiler... gibi. Angın'ın asıl önemli görevi bu tür politik çeviriler ve derlemelerdir. Latin Amerika, Birleşik Devletler ve Sosyalist Ülkeler, Çin Kurtuluş Savaşı, Dünya Ekonomi Tarihi gibi inceleme kitapları. Bütün Yönleriyle Vietnam, Dünya Politika Ansiklopedisi, Küba İhtilali, Amerikan Komünist Partisi gibi derlemelerin emekçisi olmak onurudur Angın'ı yaşatacak olan.

Ahmet Angın 1919 Girit doğumludur. Çanakkale'de orta öğrenimini, İstanbul'da Edebiyat Fakültesi Fransız Filolojisini bitirmiş, çeşitli gazetelerde çalışmıştır. Emekli olduktan sonra 1964 yılında "Kirpi" mizah dergisini ve "27 Yayınevi"ni kurdu. "Kirpi" 1964 yılında politik eleştiri getirirken, "27 Yayınevi" La Farque'nin "Tembellik Hakkı", Paul Johson'un "Yağma Edilen Kıta: Latin Amerika" gibi kitaplar yayınladı. Angın Ansiklopedilerin adsız kafa emekçilerinden biriydi. Meydan Larusse'da, Milliyet Ansiklopedisinde çalıştı. Teodorakis'in "Direnme Günlüğü", Kazancakis'in "Elgreco'ya Mektuplar"ı son çevirilerindendir.

Ahmet Angın 25 Temmuz'da öldü. Ardında 40'a yakın çeviri, inceleme bıraktı. Hiç bir yazarlar sözlüğünde tek satır yok biyografisiyle ilgili.

Yunan diline ve Halkına açılmış bir pencere kapandı. Onurlu kafa işçisi Ahmet Angın bundan böyle kitaplarda onurlu bir imza olarak kalacaktır.

Çeviriler dünyaya açılan pencerelerdir. Bir ülkenin yazınını bir başka ülkeye taşırlar. Bilimsel, kuramsal, kitaplarda çevirinin doğru ve güzel bir dille yapılabilmesi daha da önemlidir. Büyük bir hızla makineleşen ve bilgisayarlarla yönetilen ülkelerde, bu olağanüstü makinelerin başaramadığı tek iştir çeviri. Çünkü, çeviri bir kitabın yeniden yazılmasıdır. Dilbilgisi kadar yaratıcılık ister.

Ülkemiz çevirici yönünden şanslı bir ülkedir. Bir çok yayınevinin çok satan (best seller) kitapları ünlü ödüller alan (örneğin Nobel) yazarların kitaplarını parçalayıp üç dört öğrenciye bir anda çevirtip aceleye getirme kurnazlıklarına karşın, yürekli, namuslu çeviriciler bildiklerinden dönmezler. Emekleri ucuza da gitse, önemli bir kitabı Türk okurlarına tanıtmak için çırpınırlar.

KOROLAR

Seyirciler korosu : Emekliye ayrılmış düşüncelerin
Kitabını okurduk
Dirimin sonsuz kıyılarında
Otururduk
Ağlardık sonra

Gecikmişler korosu : Hani bir gün şu göğün altında vardık
Hem nasıl çılgınca vardık
Salkım söğütler altında
Devrim sabahlarını bekler
Susardık

Genç koro : Ölüler ey ölüler
Önemli bir kitabın
Önemli bir bölümünde
Anlatılmak için koparıldınız
Yaşamın albümünden

Gecikmişler korosu : Elyazması bir kader
İnerdi trenlerden
Bavulsuz ve karanfilsiz olaraktan
Ve sonra
Karışılır gidilirdi
Yaşamın ırmaklarına

Seyirciler korosu : Anlatılmalı hep birden
Kurşunadeğen yanı yüreğimizin
Kime anlatılacaksa
Kaldırılmalı bu paslanmış demir tadı
Dilimizin
Bölen kim uykuları
Yazılmalı yeri geldikçe
Altın şiiri hepimizin

Genç koro : Taş yanı gerçekliğin
Su yanı masal yanı
Duruyor durdurulmuş ta

Enternasyonal koro : Oluyor öyle ki hep
İniyor dağlarından
Yine de kalıtlı şeyler
Kuş yanı gerçekliğin
Aşk yanı
İnsan yanı

Gecikmişler korosu : Köprülerin altından akan düşünce
Çağlayan zaman
- Dirimin eşliğinde -
Anlamın o ak yanı

Zamansız koro : Tek yol devrim
Tek yol devrim

Seyirciler korosu : Ve bir pazar kuruluyor
İstemlerin ovasına kendiliğinden
Başlıyor savaş
Gerçeğin ateş yanı

Genç koro : Şiiridir bu kavga
Doğrulup ta gökyüzünü
Bir başka türlü örenlerin
Ölüler
Ey ölüler
BAŞLADI SAVAŞ

Hilmi ÜSTÜN

SOVYET KİTAPLARI

● PROGRESS PUBLISHERS

● MIR PUBLISHERS

● AURORA ART PUBLISHERS

YAYINLARININ TAMAMI VE SOVYETLER BİRLİĞİ'NDE YAYINLANAN PERİODİKLER...

● İNGİLİZCE ● FRANSIZCA ● ALMANCA

SİPARİŞ VE MÜRACAAT ADRESİ :

«V/O MEZHDUNARODNAJA KNIGA» TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ
Bayındır Sokak No. 25 Kat. 4 Daire. 15 Kızılay - ANKARA

GÜNEŞ MATBAASININ YOLSUZLUKLARI

AP MİLLETVEKİLİ ADAYI GENEL MÜDÜR DAHİ AP'Lİ GAZETELERİN MATBAADA ÇOK DÜŞÜK FİYATA BASILMASINA KARŞI ÇIKTI

***

AP SEÇİM BROŞÜRLERİ VE AFİŞLERİNİN DÜŞÜK FİYATLA BASIMI ŞİRKETİN İFLASINA YOLAÇIYOR...

***

ŞİRKET YÖNETİCİLERİ İŞÇİLERİ TOPLUCA İŞTEN ÇIKARMAK İÇİN İZİN İSTİYOR.

Yüzde 96 hissesi Maliye'nin elinde bulunan ve AP ile MHP militanlarının kadrolarını doldurdukları Güneş Matbaasının makinalarına haciz gelmesinin ardından şirketin iflasla karşı karşıya bulunduğu bir raporla Maliye Bakanlığına bildirildi.

Şirketin mali durumundaki bozulma, sermaye artırımı ya da tasfiye ile giderilebilecek durumda. AP Yozgat eski milletvekili ve 1977 seçimleri adayı Neşet Tanrıdağ dahi artık gerçekleri kabul zorunda kaldı. Maliye'ye bir yazı yazarak kendisini sorumluluktan kurtarmak için önlemler aldı.

Güneş Matbaasının öyküsü, yeni yöneticilerinin AP'nin eski maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon tarafından Ağustos 1975'de göreve getirilmesiyle başladı. AP'li gazeteler çok düşük ücretle matbada basılırken, Haziran seçimlerinde de matbaa partinin yan örgütü gibi çalıştırıldı.

NERDE BU BOLLUK?

Şirketin iki işletmesine (Ankara ve İstanbul) AP Parti örgütü yöneticileri yerleştirildi. Ardından, çok düşük ücretle basılan AP yanlısı ilan gazetelerinden de para alınmamaya başlandı. İşletmenin Ankara Matbaasında Adalet, Tasvir, Yeni Tanin ve Türk-İş'e bağlı Basın-İş sendikasının Gündem gazetesi basılıyor. Bu gazetelerden basım masrafı olarak da yılda 2 milyon lira alınıyor. Ancak, dört gazete için ayrılan makina ve çalıştırılan işçilere yılda 8 milyon lira ödeme yapılıyor. Yani her yıl bu gazeteler için Matbaa 6 milyon lira zarara giriyor. 2 milyon lira da ödenmiyor. Matbaanın 1976 sonunda Gündem gazetesinden 205 bin lira alacağı var. Bu gazete, işyerinde çalışan işçilerin sendika aidatları karşılığı matbaayı kullanıyor ve baskısını yaptırıyor. Yeni Tanin'in borcu bir yıllık baskı masrafının üzerinde 569 bin lira. Tasvir gazetesinin borcu da 300 bin lirayı aşıyor. Adalet Gazetesinin borcu ise 202 bin liranın üzerinde. Bu gazeteler hem piyasa fiyatının altında basılıyor hem de borçlarını ödemiyorlar.

BORÇ YİĞİDİN KAMÇISI MI?

AP'ye bağlı olan gazetelerin bu denli borçlu oldukları matbaa işçilerin kıdem tazminatlarını ve diğer alacaklarını ödemiyor. 12 Ağustos tarihinde toplanacak olan Şirket Genel Kurulu için hazırlanan rapora göre Ankara Matbaasının kıdem tazminatı olarak borçlarının toplamı 3 milyon 131 bin lira. İkramiye borçları 606 bin lira, mesai borçları 431 bin liranın üzerinde. Yemek, zehirlenme bedeli olarak da işçilere şirket 200 bin liranın üzerinde borçlu. İşçilerden kesilen 6 milyon 633 bin lira gelir vergisi de henüz yatırılmamış. İstanbul matbaasında da işçilerin birçok alacakları Mart ayından bu yana ödenmiyor. İstanbul matbaasının borçlarının toplamı (büyük bir bölümü işçilere olmak üzere) 7 milyon lirayı aşarken, Ankara matbaasının borçları da 20 milyonun üzerine çıkmış durumda. Oysa şirketin sermayesi ancak 1,5 milyon lira. Yani, şirket borçlarını karşılayamaz durumda.

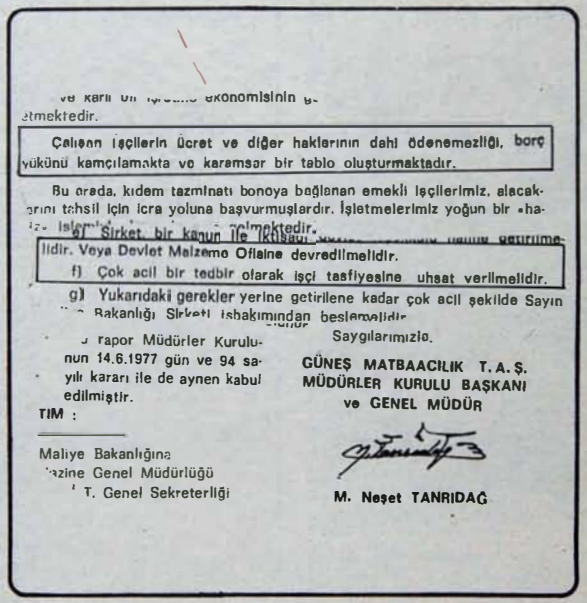

ve karlı bir işletme ekonomisinin g-
etmektedir.

Çalışan işçilerin ücret ve diğer haklarının dahi ödenemezliği, borç yükünü kamçılamakta ve karamsar bir tablo oluşturmaktadır.

Bu arada, kıdem tazminatı bonoya bağlanan emekli işçilerimiz, alacaklarını tahsil için icra yoluna başvurmuşlardır. İşletmelerimiz yoğun bir haciz işlemiyle karşı karşıya bulunmaktadır.

f) Şirket, bir kanun ile [illegible] getirilmelidir. Veya Devlet Malzeme Ofisine devredilmelidir.

f) Çok acil bir tedbir olarak işçi tasfiyesine ruhsat verilmelidir.

g) Yukarıdaki gerekler yerine getirilene kadar çok acil şekilde Sayın [illegible] Bakanlığı Şirketi ishakımından beslemelidir.

Saygılarımızla.

GÜNEŞ MATBAACILIK T.A.Ş.
MÜDÜRLER KURULU BAŞKANI
ve GENEL MÜDÜR

M. Neşet TANRIDAĞ

... rapor Müdürler Kurulunun 14.6.1977 gün ve 94 sayılı kararı ile de aynen kabul edilmiştir.

TİM :

Maliye Bakanlığına
Hazine Genel Müdürlüğü
T. Genel Sekreterliği

TANRIDAĞ NE DİYOR?

Şirketi yöneten müdürler kurulunun bir üyesi AP'den İzmir Senatörü seçildi, diğeri seçimleri kaybetti. AP'nin kaybeden adayı ve şirket genel müdürü Neşet Tanrıdağ şimdi Maliye'ye bir yazı yazarak işçileri toptan işten çıkarmak için izin istiyor. Tanrıdağ şöyle diyor:

"Çok acil tedbir olarak işçi tasfiyesine ruhsat verilmelidir."

İşçilerin işten toptan çıkarılmasını isteyen Tanrıdağ, şirketin genel durumunu da şöyle özetliyor:

"Şirketimizin, iş teminindeki uğradığı güçlükler nedeniyle likidite imkanına kavuşamaması ve ayrıca işletme sermayesinden mahrum bulunması verimli ve karlı bir işletme ekonomisini önlemeye devam etmektedir.

"Çalışan işçilerin ücret ve diğer haklarının dahi ödenemezliği borç yükünü kamçılamakta ve karamsar bir tablo oluşturmaktadır.

"Bu arada, kıdem tazminatı bonoya bağlanan emekçi işçilerimiz alacaklarını tahsil için icra yoluna başvurmuşlardır. İşletmemiz yoğun bir haciz işlemiyle karşı karşıya gelmiş bulunmaktadır.

"İstanbul'daki işletmemizin gazete baskı gelirleri olarak Basın İlan Kurumu nezdindeki temlikli alacakları Sosyal Sigortalar Kurumunca haciz edilmiştir. Şirkete ait vergi borçları da icra takibinde ve hacze konmuştur.

"Maliye Bakanlığı'na yaptığımız işlerden doğan alacaklarımız vergi borcu kesintisine uğradığı için, diğer borç ödemelerine tahsis edilememiştir. Elektrik, su ve havagazı ile haberleşme hizmetlerinden ve Sosyal Sigortalar Kurumu primlerinden doğan şirket borcu da icra takibindedir."

MÜDÜR DE SUÇLU, BAKAN DA

Şirketin içinde bulunduğu bu mali güçlükten kurtulmak için AP adayı ve eski milletvekili işçilerin çıkarılmasını isterken AP Kadın Kolları Eski Başkanının da aralarında bulunduğu deneticilerin raporunda iflas şöyle anlatılıyor:

"Müdürler Kurulu kararıyla şekillenen olağanüstü genel kurul gündemindeki hususlar, genel durum raporundaki, tarafımızdan da uygun karşılanan sebep ve teklifler, dikkate alınmadığı ve etkili nihai kararlara varılmadığı taktirde, şirketin faaliyetini kesinlikle sürdüremeyeceği kanaatine kesinlikle varılmıştır."

AP'li hanımefendinin de önerdiği önlemlerin başında işçi tasfiyesi gelmektedir. Bunun yanısıra, borçların hazine tarafından üslenmesi, sermayesinin 30 milyon liraya çıkarılması da taleplar arasında.

Şirketin bugünkü duruma gelmesinde AP adayı kadar AP'li Bakan Yılmaz Ergenekon'un da payı vardır.

Şirket Müdürler Kurulu 2 Temmuz 1976 tarihindeki toplantısında durumu bir raporla Maliye Bakanına bildirme kararı almıştı. Bu karar, aynı tarihli ve 1353 sayılı yazı ile Ergenekon'a "KİŞİYE ÖZEL RAPOR" olarak gönderilmiştir. Kişiye özel raporda, Şirkete partizan girişimlerle işçi alındığı belirtilerek mali sorumluluktan kaçınılmaya çalışılmış ve Ergenekon'a, "Ortaklığın iki matbaasında ulaşılan işçi sayısı, işletmelerde çalışır gözüken işsizler ortamı yaratmıştır" denmişti.

MATBAA MI, ÇİFTLİK Mİ?

Ergenekon'un görevden ayrılana dek cevap vermediği bu raporda, Şirket üzerinde inceleme yapan hesap uzmanlarının, Yüksek Denetleme Kurulu üyelerinin raporlarına uygun hareket edilmesi istenmiştir. Ancak bu rapordan sonra da tecrübeli ve verimli işçilerin işyerinden çıkarılmasına ve yerine partizanların yerleştirilmesine devam edilmiştir.

Örneğin önce AP'ye adaylık için başvuran, daha sonra Bingöl'den bağımsız aday olan o tarihlerin Genel Müdür yardımcısı Mehmet Aydar'ın 2 bin adet baskılı Günışığı gazetesi 750 liradan basılmıştır. Aydar, 10 bin dolaylarında oy alarak seçimi kaybedince Mali Müşavir olarak şirkete geri dönmüştür.

NASIL KURTULACAKLAR?

Halen şirket AP'nin yönetiminde bir kuruluş halindedir. MHP eğilimlilerle oluşturulan Cephe, işçilere karşı kullanılmakta ve şirket yöneticilerinin bir bölümü işyerinde dahi silahla dolaşmaktadır.

Şirket Müdürler Kurulu 13 Haziran tarihinde toplanarak 852 sayı ile bir karar alnuştır. kararda "şirketin üç ay dahi ayakta durması mümkün değildir." denmiştir. Bu sürenin yaklaşık 1,5 ayı geçmiştir. Müdür, şimdi Maliye Bakanlığından borç istemekte, iş istemektedir. Buna karşın AP'nin çok ucuza bastırdığı broşür ve afişlerin gerçek fiyatının ödenmesini istememektedir. Çünkü gelecek seçimleri beklemektedir.

İşçi tasfiyesine "ruhsat" istenmektedir ama, atılacak işçiler ilericilerdir; AP militanları değildir. İki yılda kâr eden şirketi iflas eşiğine getiren, makinalarına haciz koyduran şirket yöneticileri için adli koğuşturma açılması yönünde Maliye'nin girişimi olmamıştır, olamaz da. Çünkü Maliye de şirket de AP yönetimindedir.

"Resmi ve özel bankalar nezdindeki, kredi imkanları" ortadan kalkan kuruluşun tüm yöneticileri ve dönemin maliye bakanı ile yöneticileri sorumludur ama yasalardan kaçmak için açık kapı aramaktadırlar.

Şimdi Tanrıdağ, Maliye'nin bir kez daha kendisine prim vermesini beklemektedir. Yeni seçimlere kadar da bu primin verileceğinden emin gözükmektedir.